

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24,
31-25, 31-26.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Sečen-
burgova ul. — Tel. 34-92 in 33-92.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

UZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglašje
iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 30.— Din.
Za inozemstvo 50.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.

Rokopisi se ne vračajo.

UNICA RAPPRESENTANTE

per le inserzioni dal Regno d'Italia
e dall'estero è

l'Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

Un nuovo grande successo delle FF AA

Nel Mediterraneo orientale bombardieri e siluranti hanno colpito quattro incrociatori nemici — Due aerei inglesi abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data del 29 maggio il seguente bollettino di guerra n. 358:

Ieri le nostre truppe sono sbarcate nell'isola di Creta per cooperare con le forze germaniche.

Nostri reparti aerei da bombardamento e siluranti hanno ripetutamente attaccato, nel Mediterraneo, formazioni navali nemiche: sono stati colpiti con siluri dai nostri velivoli tre incrociatori inglesi; altro incrociatore è stato colpito con bombe.

Nell'Africa settentrionale sul fronte di Tobruk la sera del 27 ed il mattino del

28, attacchi nemici sono stati respinti nettamente.

Aerei britannici hanno lanciato alcune bombe su Bengasi e Derna. Nostre unità siluranti hanno abbattuto due aerei nemici. Un ufficiale inglese è stato fatto prigioniero.

Nell'Africa orientale, in regione Galla e Sidamo, le nostre truppe continuano a combattere valorosamente nella zona dei laghi e sulla sinistra dell'Omo.

Roma, 29 maggio. s. L'Agenzia Stefani informa che, nel pomeriggio del giorno 28

maggio, nostri bombardieri, nel Mediterraneo orientale, hanno attaccato con bombe una formazione navale nemica colpendo sicuramente un incrociatore. Malgrado la forte reazione, tutti gli apparecchi rientrarono incolmi alla base. Nello stesso pomeriggio nostri aerosiluranti attaccavano con pieno successo altre unità da guerra inglesi naviganti in prossimità del Canale di Suez. Sono stati sicuramente colpiti con siluri tre incrociatori di oltre 7000 tonnellate. Tutti i nostri velivoli sono rientrati.

Nov velik uspeh letalskih sil

Bombniki in torpedna letala so na vzhodnem Sredozemskem morju poškodovala štiri angleške križarke — Dve sovražni letali sestreljeni

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je 29. maja objavil naslednje 358. vojno poročilo:

Včeraj so se naše čete izkrcale na otoku Kreti, da bi tam sodelovale z nemškimi vojnimi silami. Skupine naših bombnikov in torpednih letal so na Sredozemskem morju ponovno napadle formacije sovražnega brodogoja. S torpedi z naših letal so bile zadete tri angleške križarke. Neka nadaljnja križarka je bila zadeta od bomb.

V severni Afriki so bili sovražni napadi

na fronti pri Tobruku dne 27. zvečer in 28. zjutraj gladko odbiti.

Angleška letala so vržla nekaj bomb na Bengazi in na Derno. Naši torpedni čolni so sestrelili dve sovražni letali. Nek angleški častnik je bil ujet.

V vzhodni Afriki se naše čete v pokrajini Gala in Sidamo, zlasti na področju jezer in na levem bregu reke Omo še nadalje pogumno bore.

Rim, 29. maja. (Stefani.) Včeraj popoldne je skupina italijanskih bombnikov na

vzhodnem Sredozemskem morju napadla sovražno vojno brodogoja. Z bombami je bila nedvomno zadeta neka križarka. Kljub hudemu odporu so se vsa letala vrnila na svoja oporišča.

V popoldanskih urah je skupina torpednih letal napadla tudi neko drugo angleško eskadro v prelivu Caso. Dosegla je popoln uspeh. S torpedi so bile zadete tri križarke, od katerih je vsaka izpodirvala nad 7.000 ton vode. Vsa italijanska letala so se varno vrnila na svoje oporišče.

zlasti pa v severovzhodni, vzhodni in južnovzhodni Angliji. Povzročene je bilo nekaj škode. Bilo je tudi nekaj človeških žrtev. V južnovzhodni Angliji je ostalo večje število ljudi brez strehe.

Boji v Iraku

Bejrut, 29. maja. Iraško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo naslednje službeno vojno poročilo:

Na zapadni fronti se vojaški položaj ni v ničemer spremenil. Operacije so se na obeh straneh omejevale na delovanje topništva.

Pri Habaniji so naše motorizirane čete znova prešle v napad proti sovražnim motoriziranim oddelkom. Sovražnik je bil razpršen in so mu bile prizadete velike izgube.

Na južni fronti so skupine domačinov pri Maakali in Koueli prišle v stik s sovražnikom in mu prizadele znatne izgube. V bližini Maakale je bilo sestreljeno sovražno letalo. Iraška letala so bila na izvidniških poletih nad sovražnimi postojankami. Sovražna letala so se pojavila nad dvema iraškimi letališči v severnih predelih dežele in ju bombardirala, večje škode pa ni bilo.

Teheran, 29. maja. d. Iz Bagdada javljajo, da je odredila iraška vlada razpust vseh prostozidarskih lož. Z drugim odlokom so prepovedani vsi angleški napisi v Iraku.

Vstaši zasedli petrolejski vod v Transjordaniji

Teheran, 29. maja. d. Arabski uporniki so zasedli petrolejski daljnovod v Transjordaniji, ki vodi iz Kirkuka v Mugir. Tudi vse telefonske zveze ob daljnovodu so uporniki prekinili.

Iz Amana poročajo tudi, da zapuščajo mesto vsi pristaši anglofilске politike v Transjordaniji. Njihov odhod spravljajo v zvezo z dejstvom, da je tudi Emir Abdulah, ki je znan kot prijatelj Angležev, zapustil Aman.

Oddelek 600 transjordanjskih vojakov se je uprl Angležem. Njihov poveljnik je izjavil, da se njegov oddelek ne bo boril proti iraškim bratom.

Ciril Pirč

Ljubljana, 29. maja. Ob zaključku lista smo zvedeli žalostno vest, da je danes, v četrte popoldne, umrl v Ljubljani bivši dolgoletni zaslužni župan v Kranju, g. Ciril Pirč. O pokojniku, ki je igral v našem narodnem in političnem življenju vidno vlogo in si je kot župan pridobil naravnost neveljnih zaslug za Kranj, bomo izpogovorili obširneje v jutrišnji številki. Težko prizadetim svojem naše najiskrenejše sožalje!

Angleške sovražnosti proti Franciji

Napad na francosko luko v Tunisu in francosko letališče v Siriji

Vichy, 29. maja. ir. Včeraj popoldne so angleška letala z bombami različnih kalibrov bombardirala letališče Sfax v Tunisu. Zadeta je bila neka tovorna ladja v pristanišču, pri čemer je bilo ranjenih osem ljudi, med njimi dva težko. Bombe so pogodile tudi prostorne neke trgovske družbe ter ranile pri tem več oseb.

Bejrut, 29. maja. s. Včeraj zjutraj je angleški bombnik napadel letališče v Nerabu pri Aleppu. Francoski lovec, ki se je takoj dvignil, je sestrelil napadalno letalo. Posadka je bila ubita.

Bejrut, 29. maja. s. Angleška letala so včeraj napadla in bombardirala Deir Zor in Palmiro Rajak v Siriji.

Pariz, 29. maja. ir. Angleška podmornica

Vojna na morju v razmahu

Omajana angleška premoč na morju

Berlin, 29. maja. s. Poslednja italijanska in nemška vojna poročila so dala mnogo gradiva nemškemu tisku, ki v svojih uvodnikih in drugih člankih opozarja na ogromno škodo, ki so jo osne sile prizadele angleški trgovinski in vojni mornarici. Ritem potapljanja sovražnih ladij je že tak, da nobena sila ni več sposobna preprečiti propasti pomorske premoči Anglije. Angleška vojna mornarica se krči kar pred očmi, tako da niti zdaleka ni več sposobna šteti dovoza vojnih sil in potrebščin na posamezna bojišča.

Listi opozarjajo z zvezi s tem na zadnje Churchillove izjave. Pri tem pripominjajo, da se ni izneveril svojih starih taktik in je tudi tokrat zmožal pretežni del izgub priznati le minimalne podatke o njih, da bi dal svojim izjavam vsaj videz verjetnosti. Tako je izmed 11 potopljenih križark priznal le dve.

Volkischer Beobachter in drugi dnevniki komentirajo tudi potopitev bojne ladje »Bismarck« in odločitev njenega poveljnika, da se bori do zadnje granate. »Bismarck« je dokazala, da je mogoče prodreti tudi v islandske vode, ki so se doslej smatrale za nedosegljive.

Nov spopad pri Islandu

Berlin, 29. maja. s. Nemška vojna letala so včeraj zapadno od severnega Islanda napadla sovražno vojno brodogoja. En rušilec je bil potopljen in neka križarka tako hudo zadeta od težke bombe, da je bila skoraj imobilizirana. Nad Severnim morjem so nemški lovci sestrelili letalo tipa Bristol-Blenheim.

Na lovu za križarko „Prinz Eugen“

New York, 29. maja. d. O lovu britanskega brodogoja za nemško križarko »Prinz Eugen«, ki je spremljala oklopno križarko »Bismarck« na njeni poslednji poti, poroča Associated Press iz Londona:

Brodogoja, ki je zasledovalo omenjeni nemški vojni ladij, je bilo sestavljeno iz najmanj 50 do 100 ladij. Razen tega je imelo na razpolago šesteste roje letal. »Prinz Eugen« je po mnenju britanskih mornariških krogov zbežal v Bergen. Zato so angleži poslali proti norveški obali veliko izvidniško nizko letujočih letal. Lov na »Prinza Eugena« se udeležujejo poleg velikih britanskih vojnih ladij tudi matična ladja za letala »Ark Royal« in »Viktoricus«, vsaka

Kritičen položaj Anglije na Atlantiku

Pesimistična sodba v spodnji zbornici

Stockholm, 29. maja. d. V svojih poročilih o debatah v britanski poslanski zbornici podčrtavajo tukajšnji listi z velikim poudarkom zlasti govor nekega poslanca, ki je hotel zbornico prepričati, da se s potopitvijo »Bismarck« in z Rooseveltovim govorom kritični položaj Anglije na Atlantiku nikakor ni spremenil na bolje. Govornik je poudarjal, da Angleži ne smejo pozabiti, da Nemčija lahko zgradi še mnogo ladij. Prav pred izbruhom te vojne so uradno obvestili angleško javnost, da grade ladjedelnice evropske celine milijone ton ladij za Nemčijo. Zato je treba z vsi silo napadati prav te ladjedelnice, kar velja tudi za nizozemske ladjedelnice in one na Vzhodnem morju. Položaj Velike Britanije je zelo resen. Ako hočemo še dalje živeti, je dejal govornik, moramo na Atlantiku doseči popolno zmago. Jasno je, da so samo bedaki še lahko brezskrbni priro velikanov iz izgub angleške trgovinske mornarice v tej vojni. Številke govore bridko in grenko resnico ter napovedujejo, da je Angliji namenjen še trd boj.

Ceprav prihaja neka pomoč iz Amerike, je treba imeti pred očmi, da bo Anglija še mnogo mesecev navezana izključno sama nase. Zedinjene države grade za Anglijo samo 60 ladij, ki pa bodo gotove šele junija meseca prihodnje leto. Ako se Angliji ne posreči ohraniti si dovolj ladijskega prostora, dokler bi začela prihajati znatna pomoč iz Amerike, bo pretil državni pogin. Britansko pomorsko in prometno ministrstvo nosita polno odgovornost za ta položaj. Zato mora to ministrstvo brezpogojno skrbeti za to, da potapljanje britanskih ladij v dosedanjem obsegu popolnoma preneha. Poslanec je napovedal zahteval, naj bodo v bodoče angleški konvoji sestavljeni iz boljših ladij kakor doslej, da bodo dobave bolj varne pred letalskimi napadi.

Občutno skrčenje uvoza v Anglijo

Rim, 29. maja. s. »Financial Times« razpravlja o nemški protiblokadi ter njenem učinkovanju na uvoz v Anglijo. List prihaja do zaključka, da se je uvoz močno skrčil, tako, da so angleški finančni krogi zaradi tega že hudo v skrb. Državni dohodki so zaradi tega padejo znašali v drugi polovici marca le 13.85 milijonov funtov. Še v prejšnjem tednu so znašali skoraj 31 milijonov. Tako veliko zmanjšanje dohodkov je pripisovati predvsem zmanjšanju dohodkov od carin in davka na potrošnjo.

Aprovizacija Anglije se poslabšuje

Rim, 29. maja. ir. Angleški minister za prehrano lord Woolton je izjavil sredi zgoraj zbornici, da aprovizacija v Angliji ne zadostuje več za potrebe prebivalstva. V nekaj tednih namerava vlada uvesti naj-

z najmanj 14 letali. Iz tega poročila je razvidno, da je »Viktoricus« že uvrščen v službo.

Rešene žrtve bitke z »Bismarckom«

New York, 29. maja. Po tukajšnjih informacijah je ameriška stražna ladja »General Green« rešila nekaj članov posadke angleškega tovarnega parnika »Marconi«, ki je bil potopljen južno od grenlandske obale. Kakor se je zvedelo, je »Marconi« ena izmed 8 ladij, ki jih je potopila nemška oklopna »Bismarck«.

New York, 29. maja. ir. Semkaj je prišlo 38 članov posadke angleškega parnika »Ela de Renagos«, ki je bil potopljen na Atlantiku. Posadko je rešil brazilski parnik »Buarche«.

Potopljene angleške podmornice

Berlin, 29. maja. d. Angleška admiraliteta je objavila danes izruba svoje podmornice »Esik«, ki jo je tako dolgo pogrešajo, da jo je treba smatrati kot izgubljeno. Dejansko je s tem admiraliteta priznala samo del izgub, ki jih je utrpelo angleško brodogoja podmornic v zadnjem času. Samo v maju so nemške pomorske sile potopile že tri angleške podmornice. Prva je bila uničena dne 9. t. m. pri Malti, druga dne 19. t. m. v bližini angleške obale, tretja pa med 21. in 24. pri Kreti.

Poškodovane angleške ladje v Gibraltarju

Madrid, 28. maja. s. Snodi so prispele v gibraltarsko luko štiri hudo poškodovane angleške vojne ladje, neka matična ladja za letala, neka križarka in dva rušilca, ki so bile napadene od osmi letalskih sil na vzhodnem Sredozemskem morju. Na kopno so prenesli prav veliko število ranjenecov. Nekaj angleških mornarjev je izjavilo, da je bilo pri letalskih napadih ubitih mnogo njihovih tovarišev in da je značilni pritisk prodirajočih bomb vrgel nekaj mornarjev tudi v morje. Mornarji so tudi z obudovanjem govorili o nemških padalcih, ki so se z velikim pogumom spuščali na Kreto. Nad Sudo je bilo nekaj časa nebo kar zatemnjeno od padalcev. Angleške izgube na Kreti v prvih dveh dneh borbe za otok cenijo na 4.200 ljudi.

strožjo kontrolo prodaje mleka, iaje in rib. Ves angleški narod se mora zavedati, da se nahaja v nadvse resni boji za svoj obstanek.

Stockholm 29. maja. d. Po poročilih švedskih listov se pripravljajo britanski ministri za prehrano, da bo postric odredil glede razdelitve živil. Prehranbeni minister lord Woolton bo izdal v kratkem seznam na novo racioniranih živil ter bodo med slednja spadala tudi jajca. Včeraj je izjavil minister v zbornici lordov, da je ta ukrep mišljen samo kot potek. Redni tedenski obrok se ne bo uvelil in minister bo ukrenil vse potrebno, da bi vzdržal prehrano vsaj na sedanjih višini, bržkone pa bo dodelitev živil še povečal. Poseben pravilnik bo urejal prehrano za otroke in za bolnike. Minister je prepričan, da ne bo treba kruha racionirati, glede mleka pa je mišljenja, da so to v bodoče pokazalo, ali je potrebna stroga razdelitev. Predlagal je zbornici, da bi se razširil seznam živil, ki jih je treba vzeti pod nadzorstvo, zlasti pa je priporočal nove učinkovite ukrepe, da bodo živila čim ceneje prišla v roke prebivalstvu. Minister je dejal, da bo vsaj za prihodnjih 12 mesecev lahko vzdržal dosedanj obrok mesa in kruha.

Štedenje s porabo bencina v Angliji

Berlin, 29. maja. d. Kako trpi zaradi pomankanja surovine angleška vojna industrija, priča poročilo »Timesa«, ki javlja o odredbi angleškega ministrstva in prometnega ministrstva, da se morajo vse tračnice na železniških in cestnih progah, ki trenutno niso v rabi, dati na razpolago vojni industriji.

Nemške podmornice so zadnje čase potopile mnogo angleških ladij za prevoz bencina. Zaradi tega je preskrba Anglije s bencinom postala izredno težavna. Že pred dnevi je bilo odredeno, da bo od sedlej po en dan na teden v Angliji prepovedana uporaba bencina. Sedaj je vlada, kakor poroča »Daily Herald«, odredila nove najostreje ukrepe za štednjo z bencinom. Ti ukrepi veljajo celo za vladne in policijske avtomobile.

Interpelacija v angleški spodnji zbornici

Rim, 29. maja. r. V angleški spodnji zbornici je poslanec Winterton včeraj interpeliral vlado v zvezi z Rooseveltovo izjavo, da znašajo angleške ladijske izgube trikrat več, nego jih morejo nadomestiti sproti angleške ladjedelnice. Winterton je pripomnil, da prihajajo z one strani Oceanu vzemirne izjave, ter je zahteval, naj bi se pričela v parlamentu debata o vprašanju angleškega trgovskega ladjevja. V imenu vlade je Atlee odgovoril, da vlada pristaja na predlog.

Boji na Kreti

Zasledovanje poraženega nasprotnika — Zaliv Suda očiščen Angležev

Berlin, 29. maja. Vrhovno vojno poveljstvo je izdalo danes naslednje poročilo: V vojni križark v prekomorskih vodah je izgubil sovražnik 52.000 ton trgovskega ladjevja. 41.000 ton je potopila neka bojna ladja, ki je s tem uničila vsega nad 100.000 ton ladjevja.

Bojna ladja »Bismarck« je 24. maja zvečer sestrelila 5 angleških letal, potopila v noči na 27. maja enega izmed napadajočih sovražnih rušilcev in z obstrleovanjem zažgala še enega.

Na otoku Kreti zasledujejo nemški gorski oddelki po uspešnih bojih poraženega sovražnika. Dosegli so zaliv Armini in pripeljali zopet večje število ujetnikov. V zalivu Suda, ki so ga doslej Angleži uporabljali za mornariško oporišče, ni nobene sovražne več. Nemško letalstvo je tudi včeraj z močnimi skupinami bojnih in strmoglavih letal napadlo angleške postojanke na severni obali Krete uspešno ter potopilo na morju okrog otoka neko trgovsko ladjo in stražni čoln. Profite-talsko topništvo je sestrelilo dve angleški bojni letali.

Italijanske čete so se izkrcale na otoku Kreti.

V severni Afriki so zavrtili nemško-italijanski oddelki ponovne krajevne poskuse za izpad v Tobruku obkoljenih Angležev iz izgubami za sovražnika. Nemška bojna letala so obmetavala municijska skladišča sovražnika pri Tobruku z bombami, kar je povzročilo več eksplozij. Nemška letalstva rušilec so uničili vzhodno od Solluma angleške oklopne vozove in večje število motornih vozil. Severno od Marsa Matruha je zdet od bombe začel goreti večji sovražni trgovski park.

Letala oborožena izvidniške službe so potopile podnevi zapadno od Irke v močnem angleškem mornariškem oddelku rušilec razreda Tribal in doseglja bombne zadetke na neki lahki križarki.

Daljnostrelna baterija vojne mornarice ob obali Kanala je obstrlejevala angleško konvoj pri Folkestonu.

Zadnje noč so bombardirala bojna letala z dobrim učinkom angleška pristanišča na jugovzhodni in zahodni obali otoka.

Nemški lovci so sestrelili pri sovražni-kovem poskusu, da bi priletel nad zasedeno ozemlje in v Nemški zaliv, brez lastnih izgub štiri angleška bojna in dve lovski letali.

Sovražnik je metal zadnje noč iz posameznih letal rušilne in zažigalne bombe po severno nemških obalnih krajih, ki pa so povzročile samo neznatno škodo. Mornariško topništvo je sestrelilo eno izmed napadajočih letal.

V času od 22. do 28. maja je izgubil sovražnik vsega 52 letal. Izmed teh je bilo v letalskih bojih in od protiletalskega topništva sestreljenih 30, enote vojne mornarice 12, ostanek pa je bil uničen na tleh. V istem času je nemško letalstvo izgubilo 35 letal.

Pri operacijah v Afriki sta se posebno odlikovala v borbah na kopnem major Höcht kot vodja skupine protiletalskega topništva ter poročnik Wetter in poročnik Vogelsang, ki sta pripadala skupini protiletalskega topništva.

Nov napad na angleške tovarne ladje

Berlin, 29. maja. s. Zvedelo se je, da so nemška bojna letala včeraj ponovno napadla angleške tovarne ladje, ki so prevzale čete. Južno od Krete je bila zadeta neka 12.000 tonska transportna ladja, ki so jo bombe poškodovale na več mestih. Nekaj drugih ladij je bilo zadetih v zalivu Messari. Večje število nadaljnjih ladij, ki so se pojavile okrog Krete, je bilo razpršenih.

L'attività della G. I. L.

I corsi e i ritrovi di centinaia di migliaia di organizzati

Il «Foglio di Disposizioni» n. 118 reca: Le attività degli organizzati della G.I.L. nel periodo 15 giugno—31 agosto dovranno essere limitate alla partecipazione dei giovani ai campi e corsi nazionali e federali; dovranno pertanto essere sospese, in tale periodo, le adunate settimanali. L'istruzione premilitare sarà sospesa soltanto dal 1° al 31 luglio.

A cura della G.I.L. sono stati istituiti ad oggi 6.022 doposcuola frequentati giornalmente da 416.087 organizzati, 462 ritrovi giovanili diurni frequentati giornalmente da 42.510 organizzati, 18 ritrovi giovanili permanenti frequentati da 1570 organizzati, 134 ritrovi per giovani operai frequentati giornalmente da 7.012 organizzati, 91 ritrovi per studentesse frequentati giornalmente da 3286 organizzati, 134 ritrovi per studenti frequentati giornalmente da 9377 organizzati. Presso i ritrovi giovanili permanenti e diurni funzionano centri di preparazione al lavoro con attività artigiana, industriale, agricola.

Presso i Comandi G.I.L. in aggiunta alle normali attività domestiche organizzate nell'ambito del settore femminile, sono in funzione 2099 corsi di economia domestica, di buon governo della casa, di taglio e di cucito inaugurati all'inizio dell'anno XIX. I corsi, cui è stato conferito un carattere eminentemente pratico, hanno la durata di sei mesi. La frequenza media complessiva al 1° corso è stata di 66.269 organizzate.

Il Comando generale della G.I.L. ha indetto un concorso fotografico a premio fra le organizzate. Nel settembre XIX le vincitrici delle eliminatorie saranno convocate a Roma per frequentare un corso di per-

fezionamento. Nel giorno 21 e 22 maggio avrà luogo il concorso finale per l'assegnazione del Trofeo del Bersagliere per l'anno XIX.

Il Segretario del P.N.F. ha proceduto alle nomine seguenti: Gaetano, vice comandante federale della G.I.L. di Caltanissetta, Piantanida Luigi, vice comandante federale della G.I.L. di Bergamo e Lotti Raffaello, vice comandante federale della G.I.L. di Lucca.

È stata concessa sul campo la medaglia d'oro al v. m. al sottotenente Florini Aldo di Ancona, vicecomandante G.I.L. di Fazio, caduto eroicamente sul fronte greco.

Il nuovo codice della navigazione

Roma, 29 maggio. s. La Gazzetta Ufficiale ha pubblicato il testo legislativo del nuovo codice della navigazione che andrà in vigore il 21 aprile 1942. Il codice è stato preparato ed elaborato da un comitato giuridico presieduto dal Ministro guardasigilli con l'attiva partecipazione e collaborazione dei Ministri delle comunicazioni e dell'aeronautica di eminenti giuristi nel campo del diritto marittimo ed aereo, nonché dei rappresentanti degli organi tecnici corporativi e sindacali. Esso è stato quindi sottoposto all'esame della commissione delle assemblee legislative. Il codice consta di 1291 articoli e disciplina compiutamente la navigazione marittima, interna ed aerea, così negli aspetti di diritto pubblico come in quelli di diritto privato.

Odmev Rooseveltovih izjav

Washington, 29. maja. d. Agencija «United Press» javlja v zvezi z zadnjim govorom predsednika Roosevelta, da je ta govor pustil mnogo vprašanih odprtih, tako glede Anglije ter drugih vojujočih se demokracij kakor glede Amerike same. Jasno je samo to, da se Zedinjene države poslej lahko vsak čas vmešajo v svetovni spopad, kajti predsednik Roosevelt smatra, da je zapadna poluta stalno ogrožena. Roosevelt je Nemcem napovedal, da se bo Amerika v resnici udeležila boja, toda Angležem ni povedal časa, kdaj se bo to zgodilo. Tudi ni iz govoru razvidno, v kateri smeri se bodo udeleževale Zedinjene države, kadar bodo započele direktno akcijo. Optimisti tolmačijo, da je Roosevelt s tem napovedal, da bo Amerika že v najbližji bodočnosti stopila v vojno, dočim pesimisti uporno trdijo, da do tega sploh ne bo prišlo. Dejstvo, da v mnogih krogih prevladuje občutek nekega razočaranja, je vsekakor posledica propagande, ki je vedela povedati, da bo Rooseveltov govor razpršil vsake dvome glede vstopa Amerike v vojno. Prebivalstvo je bilo pripravljeno na odločne besede predsednika, tako, da bi kvečjemu odkrila vojna napoved zadovoljila pričakovanje javnosti splošno pa priznava da je neomejeno izjemno stanje podelilo predsedniku izredno moč ter ga pooblastilo da vodi neobjavljeno vojno ako misli, da zahteva njegova razmere tak postopek.

New York, 29. maja. d. Ameriški listi objavljajo posebno poročilo «Associated Press», po katerem bo imel predsednik Roosevelt posebno konferenco z zastopniki tiska, v kateri bo bržkone načel vprašanje angleških dobav. Tajnik Earl je izjavil, da so se nekatere izjave predsednika o pomorskih izvidnicah tolmačile ne tako nejasno. Zaradi tega bo Roosevelt porabil to priliko, da za zastopnikom tiska podrobneje pojasni glede revizije nevtralnostnega zakona ter spremstva konvojov.

Po poročilih «United Press» so si poučeni krogi tolmačili predsednikovo zagotovilo o zavarovanju dobav Angliji na ta način, kakor da bodo Zedinjene države začele pomorske operacije na Atlantiku. Po njihovem mnenju bodo sestavljene posebne skupine bojnih ladij, matičnih ladij, rušilcev in morda tudi podmornic, ki se bodo udeleževale na podoban način kakor britanske brodogradnje, ki je zasledovala in potopila «Bismarck». Te formacije bodo predvsem iskale sovražne vojne ladje, vendar bo iniciativa vedno prepuščena sovražniku. Ako bodo napadene, bodo odgovorile z orožjem, kajti predsednik Roosevelt je zagotovil varnost ameriških dobav Angliji.

Večina ameriškega prebivalstva proti vojni

Washington, 29. maja. d. Sedem članov kongresa je poslal Rooseveltu pismo, v katerem pravijo, da je nad 80% prebivalstva Zedinjenih držav proti vstopu v vojno. Podpisniki pisma poudarjajo, da temelji ta trditve na njihovem neposrednem stiku z narodom.

V Londonu so razočarani

New York, 29. maja. d. Kakor javlja «United Press» iz Londona, niso doslej na merodajnih angleških mestih podali še nobene službene komentarja k Rooseveltovemu govoru, češ da govorja še niso proučili. Neslužbeno pa izražajo v angleških krogih razočaranje nad govorom, ter omenjajo zlasti, da Roosevelt ni točno povedal, na kakšen način namerava pomagati Angliji.

New York, 29. maja. d. Kakor javlja Associated Press, bo ameriškega poslanika Winanta na poti v Washington spremljal tudi gospodarski svetovalec Zedinjenih držav v Londonu, Cohen. Poudarjajo, da se je odločil Winant za potovanje v Washington, čim je zvedel za potopitev klopnic »Hood«.

Angleške izgube je mogoče samo delno nadomestiti

Berlin, 29. maja. s. O Rooseveltovem govoru izjavljajo v pristojnih krogih, da vsebino proučujejo, zaradi česar se ne morejo zavzeti končnega stališča. Prvi vtisi političnih opazovalcev so bili, da Roosevelt v bistvu ni povedal nič novega. Govoril je o starih stvareh ter ponavljal, kar so v zadnjih dneh izjavili njegovi sodelavci in nekateri komentatorji, vendar pa je moral priznati, da je mogoče izgube angleškega trgovskega brodogradnje nadomestiti samo delno. To je moral priznati, ker je hotel opozoriti na nujnost, da spremljajo ameriške vojne ladje konvoje z vojnimi potrebščinami, ki so namenjeni v Anglijo in ne na dno morja. Z znanjem komentarja dopisnika sprejeli za znanje komentar dopisnika

Reuterja v Washingtonu, ki je omenil, da bo Rooseveltov govor mnoge razočaral, zlasti pa tiste, ki so pričakovali naglih odločitev.

«Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz» piše, da predstavlja Rooseveltov govor novo potrdilo za pomoč, ki jo hoče Roosevelt dati Angliji. V ostalem ne vsebuje Rooseveltov govor ničesar novega. Edino bi utegnili interesirati južno-ameriške države, kar je povedal Roosevelt o svobodi morij. Južno-ameriške države namreč dejansko vedno bolj trpe pod imperializmom Zedinjenih držav.

Nelahka propaganda za vojno razpoloženje

Berlin, 29. maja. d. K Rooseveltovemu govoru pripominjajo v merodajnih nemških krogih, da je bilo Nemčiji že dolgo znano, da bodo Roosevelt in njegovi svetovalci storili vse, kar je v človeških močeh, da dvignejo vojno razpoloženje v Zedinjenih državah na višek. To delo pa vsakakor ni lahko in bo treba še mnogo propagande, preden se bo posrečilo prepričati Američane, da je vojna proti narodnemu socializmu res potrebna. V zvezi s tem pripominjajo na merodajnih mestih v Wilhelmstrasse, da so argumenti, ki se jih je poslužil Roosevelt v svojem govoru, zelo slabi. Roosevelt pr. zopet trdi, da stremi narodni socializem po svetovnem gospodstvu. Glede na to je treba poudariti, da je Nemčija s svoje strani storila vse, da bi ohranila mir. Nemčija hoče zase sam pravico do življenja. Vsemu svetu je znano, da je že po vojaških operacijah na Poljskem ter potem zopet po zmagi na zapadu ponudil Hitler Angliji časten mir. Hitler torej pri tem nikakor ni mogel imeti osvajalnih namenov. Če Roosevelt govori o nemškem stremjenju po gospodstvu nad Evropo, je to zopet nerazumno, kajti Nemčija hoče vzpostaviti v Evropi le nov pravičen red Trditve, da stremi Nemčija po gospodstvu nad vsem svetom, pa je tako fantastična, da bi morala izzvati samo smeh, če ne bi lahko imela resnih posledic in sicer predvsem za Zedinjene države. Roosevelt je v svojem govoru načel tudi najresnejša vprašanja vojaške narave, ki se tičejo Zedinjenih držav. Pri tem pa bi bila prva dolžnost ameriške vlade, da poskrbi za prehrano onih 45 milijonov državljanov Zedinjenih držav, ki nimajo dovolj hrane. Višek je dosegel Roosevelt v svojem govoru s trditvijo, da Nemčija ogroža Američane v njihovem čaščenju Boga. V tem primeru je treba Rooseveltu odgovoriti z besedami sv. pisma: «Kdor prime za meč, bo z mečem pokončen».

Dvomična nevtralnost

Tokio, 29. maja. s. List «Japan Times and Arvertiser» je objavil uvodnik z naslovom »Na poti v vojno«, v katerem komentira Rooseveltov govor in poudarja, da v govoru ni sledu o kaki nevtralnosti. List pripominja, da Američani ne bodo mogli več kritizirati svoje vlade v svoji državi, temveč se bodo morali prilagoditi ter prispevati z vsemi močmi za vojno proizvodnjo, ki je sedaj še nekoliko prikrita in ki jo prikazujejo kot samoohraniteljske ukrepe. List opozarja na čisto agresiven značaj govora ameriškega predsednika, pripominjajoč, da bo za vse odgovoren predsednik Roosevelt, če Amerika ne bo priznala blokade Anglije s strani sil osi ali če bo postopala, kakor da o blokadi nič ne ve ter bo pošiljala ameriške ladje v Anglijo. Članek se zaključuje z izjavo, da je bila zadnja sled o nevtralnosti z Rooseveltovim govorom odstranjena in sicer ne po želji ljudstva kakor je izraženo v ameriskem zakonu o nevtralnosti, temveč z zadržanjem in besedami predsednika.

Tokio, 29. maja. (Domei.) Na današnji konferenci s predstavniki japonskega tiska so vprašali zunanjega ministra Matsuoka, kaj bi imel pripomniti k govoru ameriškega predsednika Roosevelta. Matsuoka se je vprašanju izognil, češ, da ne mara komentirati Rooseveltovega »pomenika ob pečic in da tudi ne vidi nikake potrebe spuščati se v razpravljanje o izjavah predsednika Zedinjenih držav.

Nemško imetje v Ameriki še ne bo zaplenjeno

Washington, 29. maja. s. Na snočnem sestanku z novinarji je državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull izjavil, da zanjkrat še niso v načrtu ukrepi o zaplenbi nemškega imetja v Zedinjenih državah. Tak ukrepi bi se lahko podvzeli na podlagi proglasitve stanja obće narodne potrebe.

Halifax pri Rooseveltu

Washington, 29. maja. ir. Angleški veleposlanik Halifax v angleški gospodarski strokovnjak Keynes sta sredi dve uri in pol konferirala s predsednikom Rooseveltom o vprašanju oboježenja in gospodarskih vprašanjih. Pozneje je lord Halifax izjavil, da je s potekom razgovora

zadovoljen. Halifax je omenil, da je Roosevelt čestitil k njegovemu zadnjemu govoru.

Predsednik Roosevelt bo odpotoval jutri na svoje posestvo v Hyde Park, kjer bo ostal preko binkoštnih praznikov.

Neutemeljena Rooseveltova bojazan

Sofija, 29. maja. d. Govor ameriškega predsednika Roosevelta so bolgarski listi objavili šele v svojih večernih izdajah. V splošnem pravi tisk, da Roosevelt ni povedal prav nič novega, ako pa čaka na nemški napad, pravi poročevalec sofijskega radia, potem je stvar popolnoma v redu, kajti Nemčija gotovo nima nikakih napadalnih namenov proti Ameriki. Bojazan Roosevelta je tedaj popolnoma neutemeljena.

Vojaški posveti v Tokiju

Tokio, 29. maja. s. Predsednik japonske vlade je sklical za dopoldne na posvet vse ministre in visoke vojaške dostojanstvenike. Konferenca se je bavila s političnim položajem, ki je nastal po govoru predsednika Roosevelta. Seja je bila prekinjena opoldne, kasneje pa so se člani vlade in predstavniki vojske ter morinarice zopet sešli in so se posvetovali več ur.

Gospodarstvo

Teritorijalne pridobitve Madžarske

Madžarska je imela srečo, da ni bila obvarovana samo pred vojno, temveč so ji bila od oktobra 1939 priključena obsežna področja, ki so do svetovne vojne pripadala madžarski kroni. Tudi vojne dogodke v aprilu je Madžarska uspešno izkoristila. Zasedla je Prekmurje in Medjimurje ter pretežni del Vojvodine. V Vojvodini je v celoti zasedla Bačko in Baranja, deloma pa tudi Banat, ki bo po madžarskem zatrtjevanju v celoti pripadel Madžarski.

Z zasedbo Prekmurja in Medjimurja je Madžarska pridobila ozemlje, ki obsega 1725 kv. km in ima 194.000 prebivalcev (po ljudskem štetju 1931); od tega odpade na Prekmurje, to sta srezna Murska Soba in Dolnja Lendava, 950 kv. km in 91.300 prebivalcev, na Medjimurje s sredi Čakovca in Prelog pa 775 kv. km in 103.000 prebivalci.

Vojvodina, ki naj pripada, kakor rečeno, v celoti Madžarski, obsega 19.702 kv. km in ima 1.520.000 prebivalcev; od tega odpade na Bačko in Baranja 9922 kv. km in 869.000 prebivalcev, na Banat pa 9780 kv. km in 651.000 prebivalcev.

S priključitvijo Medjimurja in Prekmurja ter celotne Vojvodine bi se Madžarska ponovno povečala za 21.400 kv. km in bi pridobila v celoti 1.714.000 prebivalcev. Od oktobra 1938, ko je bil po dunajski razsodbi Madžarski priključen južni del Slovaške in Karpatske Ukrajine, je Madžarska doslej pridobila naslednja področja:

Tokio, 29. maja. s. Gospodarska pogajanja med Japonsko in Nizozemsko Indijo so dospela končnoveljavno na mrtvo točko. Od japonske strani poročajo, da ni prav nikakršne možnosti za izpremembo tega položaja, ker so odgovorne nizozemske oblasti popolnoma podrejene Angliji in Zedinjenim državam in ne kažejo prav nikakršne iskrene želje za doseg pravičnega sporazuma.

Kralj Boris odpotoval v inozemstvo

Sofija, 29. maja. s. Kralj Boris je odpotoval v tujino. Obiskal bo svojega očeta, ki bo imel te dni god.

Novi pomorski zakonik

Rim, 29. maja. s. »Gazzetta Ufficiale« je objavila novi pomorski zakon, ki se bo uveljavil 21. aprila leta 1942. Zakonik je pripravil poseben odbor stranke pod vodstvom pravosodnega ministra ob sodelovanju prometnega in letalskega ministra, strokovnjakov za pomorsko in letalsko pravo in zastopnikov korporacijskih in sindikalnih organizacij. Zakonik je bil tudi že v razpravi zakonodajnih odborov obeh zbornic. Zakonik šteje 1291 členov in do popolnosti ureja pomorsko in obalno plovbo ter letalski promet. Zakonik obsega vse javnopravne in civilnopravne določbe, ki se nanašajo na to področje.

Gospodarstvo

Teritorijalne pridobitve Madžarske

	kv. km	prebiv.
oktober 1938:		
južni del Slovaške in Karp. Ukrajine	11.830	1.027.000
marec 1939:		
zasedba Karp. Ukrajine	11.090	552.000
april 1939:		
od Slovaške odstopljen pas ob meji Karpatske Ukrajine	1.000	40.000
september 1940:		
severni del Transilvanije	44.000	2.750.000
april 1941:		
zasedba Prekmurja in Medjimurja	1.725	194.000
Bačka, Baranja in Banat	19.700	1.520.000
skupaj	89.345	6.083.000
Madžarska v l. 1938	93.073	8.688.000
skupaj	182.418	14.771.000

Če bodo obveljale madžarske napovedi, da bo dobila priključeno tudi ozemlje Banata, tedaj bo Madžarska v novih mejah po teritoriju skoro še enkrat večja kakor je bila pred oktobrom 1938, med tem ko se bo njeno prebivalstvo povečalo v primeri z letom 1938 za 70%. Tako povečana Madžarska bi namreč obsegala

E. I. A. R. Radio Lubiana

Parliamo l'italiano

Schema della V. lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben venerdì, 30 maggio 1941-XIX, ore 19. Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki bodo sledili pouku italijanščine

LEZIONE QUINTA

Preposizioni articolate

da: il quaderno dal quaderno i quaderni dal quaderni	lo stivale dallo stivale gli stivali dagli stivali	l'albero dall'albero gli alberi dagli alberi
in: il quaderno nel quaderno i quaderni nei quaderni	lo stivale nello stivale gli stivali negli stivali	l'albero nell'albero gli alberi negli alberi
su: il quaderno sul quaderno i quaderni sui quaderni	lo stivale sullo stivale gli stivali sugli stivali	l'albero sull'albero gli alberi sugli alberi
con: il quaderno col quaderno i quaderni coi quaderni	lo stivale collo stivale gli stivali cogli stivali	l'albero coll'albero gli alberi con gli alberi cogli alberi

po radiu. Zato je to besedilo porabno samo za učence italijanščine po radiu. Italijanščine lekcije so na sporedu ob sredo, petkih in nedeljah, vselej ob 19. zvečer.

la zia dalla zia le zie dalle zie	la bottiglia nella bottiglia le bottiglie nelle bottiglie	la bottiglia sulla bottiglia le bottiglie sulle bottiglie	la bottiglia colla bottiglia le bottiglie colle bottiglie
-----------------------------------	---	---	---

— Avete qualche cosa nella mano? Non ci ho nulla. — Siete un dizionario vivente.

ESERCIZI

1) Traducete: otrosku, revežem (il pove-ro), vrh gore, z mečem (la spada), v samoti (la solitudine), z zvezd (la stella), pajkom (il ragno), v naslednjih vajah (l'esercizio seguente), na mizi (la tavola), na stregi (il tetto), na ulici (la via). 2) Aggiungere a ciascuno dei nomi un aggettivo conveniente di seconda classe: notizia, lettera, libro, discorso, riposo, lingua, compito.

preko 182.000 km² in bi po svojem poročju dosegla tri četrtine Velike Britanije. Prebivalcev pa bi imela, če upoštevamo prirastek od leta 1939, preko 15 milijonov.

Zasedbo Bačke in Baranje ter Prekmurja in Medjimurja je Madžarska pridobila najbolj žitrodne predele bivše Jugoslavije, medtem ko je leta 1939 in 1940 z zasedbo Karpatske Ukrajine in severnega dela Transilvanije pridobila predvsem ozemlje z obsežnimi gozdovi in rudnim bogastvom.

Gospodarske vesti

= Trgovinska pogajanja med Italijo in Hrvaško. Iz Zagreba poročajo, da se bodo v prihodnjih dneh pričela trgovinska pogajanja med Italijo in Hrvaško. Hrvatska delegacija za ta pogajanja je že določena ter pripravila gradivo, na podlagi katerega bo mogoče urediti nove trgovinske odnose za veliko in prijateljsko državo. — Po vestih iz Milana se mudi v Zagrebu predsednik italijanske industrijske zbornice grof Volpi. Imel je že razgovore z vodjo hrvatske države poglavitnikom Pavelićem o vzpostavitvi trgovskega in klirnskega prometa. Tem razgovorom so prisostvovali tudi hrvatski maršal Kvaternik in hrvatski trgovinski minister s številnimi hrvatskimi gospodarskimi eksperti. Trgovinski promet med Italijo in Hrvaško bo tudi v bodoče urejen tako, da bo Hrvatska uvažala iz Italije predvsem tekstilno blago, izvažala pa bo v Italijo predvsem kmetijske proizvode.

= Uporaba slovenskega jezika pri brzojavkah. Provincialna direkcija za pošte, telegraf in telefon v Ljubljani je izdala naslednjo okrožnico na vse pošte: 1) dovoljena je uporaba slovenskega jezika za privatne brzojavke, ki se izmenjujejo med Ljubljansko pokrajino in kraljevino Italijo in ozemljem bivše Jugoslavije, zasedenim po italijanski vojski. 2) Dovoljena je tudi uporaba slovenskega in albanskega jezika za državne in privatne brzojavke, izmenjane med Ljubljansko pokrajino in Hrvaško. 3) Dovoljena je uporaba albanskega in črnogorskega jezika za privatne brzojavke, izmenjane med Ljubljansko pokrajino, Albanijo, Crno goro in ozemljem bivše Jugoslavije, zasedenim po italijanski vojski. 4) Priboljubno so naslednje: a) za Hrvaško iste kot so bile v veljavi med Italijo in bivšo Jugoslavijo; b) za Crno goro iste kot za notranji promet bivše Jugoslavije; c) za Albanijo iste kot so določene po mednarodni brzojavni tarifi za Albanijo. 5) Za privatne brzojavke, izmenjane med Ljubljansko pokrajino, Kraljevino Italijo, ozemljem bivše Jugoslavije, zasedenim po italijanski vojski in Hrvaško nista dovoljena uporaba tajnega slova in promet s plačanim odgovorom. 6) Brzojavke se bodo sprejemale na odgovornost pošiljatelja in se bodo po možnosti odpravljale, v kolikor bodo zveze na razpolago.

= Važna naloga varuhov in skrbnikov. Po naredbi Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 17. maja 1941 o prijavni obveznosti za terjatve in dolgovne ter državne in zasebne vrednostne papirje, glaseče se na dinarje, morajo vse javne ustanove in zasebniki, ki so pristojni ali stalno bivajo v Ljubljanski pokrajini, prijaviti pri Hranilnici dravske banovine vse terjatve in dolgovne proti javnim ustanovam ali zasebnikom, ki imajo ali so imeli pred 12. aprilom 1941 svoj sedež ali stalno bivališče na ozemlju bivše jugoslovanske države zunaj Ljubljanske pokrajine ali v drugih državah izvenših Italijo. Ta prijavna dolžnost zadeva torej terjatve in obveznosti vsake vrste, vključene ali ne vključene, tako tudi terjatve varovancev in skrbilencev, n. pr. na preživninah, pologih pri hranilnicah, dednih deležih itd. — Te terjatve so dolžni prijaviti varuhi oziroma skrbniki upravičenih varovancev sami, in sicer na način, predpisan v navedeni naredbi. Zato je njihova dolžnost, da prijavo nemudoma izvršijo, in sicer za terjatve in dolgovne do 31. maja, za vrednostne papirje pa do 7. junija.

= Vojaška uprava v Srbiji. Kakor poroča dunajski »Südsüd Echo« je uprava v srbijani urejena tako, da je nemškemu vojaškemu poveljniku v Srbiji letalskemu generalu Försterju neposredno podrejeni generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji, in sicer v osebi bivšega nemškega generalnega konzula v Beogradu Neuhausena. Za šefa štaba pri generalnem pooblaščenju za gospodarstvo je bil imenovan dr. Bergemann, vodja trgovsko-političnega oddelka v državnem gospodarskem ministruvstvu v Berlinu. Dr. Bergemann je ponovno vodil nemško delegacijo pri trgovinskih pogajanjih z bivšo Jugoslavijo. Prav tako je član vojaške uprave ravnatelj Reichsbankes Söngen, ki je imel že prej s posebnim ozirom na Jugoslavijo važno misijo v okviru nemškega štiriletnega načrta, nadalje vodja deviznega oddelka Reichsbanke na Dunaju dr. Wolff in referent dr. Gemünd. Posamezni resori v štabu generalnega pooblaščenca so deloma zasedeni s strokovnjaki vodstva štiriletnega načrta, deloma pa z vojaškimi strokovnjaki. V posameznih bivših ministrstvih so postavljeni iz vrst srbskih strokovnjakov komisari. Tako vodi posle trgovinskega in kmetijskega ministruvstva bivši ravnatelj beogradskega velesejma in docent na tehnični visoki šoli inž. Miloslav Vasiljevič, posle finančnega ministruvstva Dušan Letica, bivši finančni minister v vladi dr. Stojadinovića, v prometnem ministruvstvu univ. prof. dr. Lazar Kostić, v gradbenem ministruvstvu bivši državni tajnik inž. Stanislav Josifović, in v ministruvstvu za socialno politiko bivši državni tajnik dr. Stevan Ivanič. Vojaška uprava si je nadelala najprej nalogo, ugotoviti zaloge blaga in sestaviti načrt za razdelitev razpoložljivih količin, določiti cene in skrbeti za obnovno produkcijo, v tej zvezi pa za oskrbo s surovinami in s premogom.

= Bolgarska trgovinska bilanca. Bolgarski statistični urad objavlja podatke o zunanji trgovini v prvem četrtletju letošnjega leta, iz katerih je razvidno znatno povečanje obsega zunanje trgovine. Ker pa se je uvoz v znatno večji meri dvignil kakor izvoz, je postala trgovinska bilanca pasivna za 415 milijonov levov, medtem ko je bila lani v prvem četrtletju aktivna za 169 milijonov levov. Bolgarski izvoz se je povečal od lanskih 1050 na 1820 milijonov levov, izvoz pa od lanskih 1219 na 1405 milijonov levov. P. količini se je izvoz celo zmanjšal od lanskih 156.000 na 86.000 ton, medtem ko se je uvoz dvignil od 40.000 na 74.000 ton,

V Slovenskih goricah cveto jablane

Spet so ozeleneli stari stoletni hrasti. Skrivnostno sileti njih svetlozelene listje, na katerem brečje v prvem mraku številni hrošči trepetaje, sunkovito in neodolno, kakor da bi se zaradi nestalnosti v naravi ne upali razživeti popolnoma. Krive veje hrastov so se povesile k zemlji. Raze na razpokanih skorji so se poglabile, razširile, kakor da bi jim vrtalo močno trpljenje v kožo nove brazde. Nenehno rada na to vejevje dež, nenehno majejo viharji ta stara, klaftr globoko v zemljo zakoreninjena debela, ki čuvajo v svojih temnih krošnjah zgodovino stoletij. Koliko joka, koliko vzdihov in prošelj je se vihralo čez to vejevje! Tu pa tam je pogledala korenina izpod zemlje. Potemnela je, sonce jo je ožgalo, koža ji je razpokala in polagoma se suši. Takšno je pač to hrastje. Vajeno je zemlje, iz katere je izcimilo. Če ga presadiš v drugo zemljo, če izluščiš korenino iz prsti, ki jo je obdajalo, pa ti drevo odmrne, pogine. Ze hrešči v starih debelih, že stoka njih korenje, ali vetrovi se še ne počujejo, kakor da bi hoteli preizkusiti moč teh starih debel, ali pa kot bi jih hoteli ugotoviti in usposobiti za še večje vihr.

Vzbrstelo so tudi buke. Breza je navelasila po svojih drobnih vejah deviško nežno listje, ki zdarihi ob silehrih sapici, se zamaje nagajivo in poredno, potem se pa povesi k tlom sramečljivo, skoraj boječe, kakor deviške oči v prvi ljubavni minuti. Divji konjati je odprl svoje žametno poppe, trepetlika je zaživela, vrba je obarvala svoje veje, po vaseh so ozeleneli visoki jagnjedi, lipa je zaprla svojo senčno krošnjo, razpočilo pa se je tudi mastno pestičje topola.

Molčeče vasi so se zakrile v zelenje. Okrasile so se s cvetjem, ki se je navelisalo po vejah dreva kljub viharjem in deževju, trdoživo, kljubovalno, kakor da bi mu ne bilo mar mrzlih vetrov, ki vihrojo čez hrame. Solze teko s tega cvetja. Dreve ne bo rodilo, ne bo dalo kmetu sadu, ker cvet ni oplojen, ali vendar je v tem rumenkastem, po mrzlih sapah in dežju zamorenem cvetju nekaj veličastnega, trpeče vzvišenega, milga. Kakor pogled jalove žene, ki hrepi z vsem bitjem po otroku, ki to cvetje, ko posije nanj žarek sonca, ki se prikrade od časa do časa skozi oblake. Počas kapljajo deževne kaplje s cvetja. Kaplja za kapljo drobi po rožnem cvetu, obvisi na listu, se zaiskri v sončnem žarku, nato pa tapetaje odpade.

Kakor srebrne lučke se svetijo po hrihbih stolpi hrastov božjih. Skoraj do polovice jih zakriva zelenje, cvetje. Kdo bi našel imena vseh teh svetnikov in svetnic, ki označujejo posamezne kraje Slovenskih gor? Kot samostojna kraljstva so te fare. Hribočki v vinogradi, zidane, vinčarije, siromaki, pa obširne vasi s svojim prečudnim življenjem, prastarimi navadami, šegami, običaji so sestavili deli sliherne fare. Toliko samoniklega, nikomur drugemu lastnega izpolnjevanja življenja teh ljudi, da se mora človek nehoti pobaviti s tem. Ali čemu bi opisoval ljudi in njih življenje, ko pa je lepota Slovenskih gor tolikšna, da ti splava misel samo po sebi od človeka k tem gričam: milim, nežnim, sanjavin! Stopi z menoj samo po Pensiški dolini in razkažem ti čarobno lepe kraje, katerih ne boš nikoli pozabil! Pojdi z menoj peš! Ne ustraši se truda, bogato boš poplaval. Sicer pa moraš itak peš, če potuješ iz Ptuj na navzgor. Poštni voz, ki je pred časom vozil v Slovenske gorice, vozi tako počasi, če seveda še vozi, in po tako senčnih cestah, da bi se naveličal poti in bi ne videl mnogo.

Da ti razkažem Slovenske gorice od zgoraj, te popeljem na hriboček k Sv. Urbanu, mejnemu kamnu Slovenskih gor na jugozapadu. Sedi na sep pri gorici, zapri oči, nato jih pa polagoma odpiraj! — Sedi vendar, ne vstajaj od vzhicenja! Predstavi ti kraje, povem njih imena. — To tu proti vzhodu, ta zeleni pas, ki se vleče proti severu kot najmekkejša preproga, v katero so vtiskale skrbne roke čudovito pestrost barv, je Pensiška dolina. Do kolena se vgreza noga v žametno mehko travo, če stopiš na travnik, oči ti oslepe od prečudnih barv, ki se mešajo med seboj: cvet s cvetom, vsak drugačen, prvi lepši od drugega. Struga Pensične se vije po mnogih vijugah in zavojih v nedogled. Nežne vrbe rasto ob nji, jelše, trine. V votlini stare vrbe ali v varnem objemu obročnega ščavja gnezdi tu pa tam divja raca, v kroni jesenoveca pa vrana. Površina vode odbija odse sončne žarke ter blesti kot tekoče srebro. Tam stoji mlín. Pljuska je sekajo lopate milinskih koles po vodi in sklepano kamenje hlasta po zrnu. Popot minov in pa klokok vode sta edina, ki motita praznično tišino te prelepe doline. Po gričih na desni in levi se dvigajo cerkve, čepe kraj njih drobne želtarje, razprskane vinčarije, gorice, sadovnjaki, gozdovi, njive, pašniki, gradci, ki so se zrinile svetle vase, majhne in velike, živahne pa tudi tihe.

Cerkev na jugovzhodu, na levi strani Pensiške doline je Polenski. Kakor svetilnik se ti zdi: pomona, veličastna, vabljiva. Kot da ti njen stolp šepeta o skrivnostni lepoti za svojim hrbtom, se ti zdi. Ne moreš se ustavljati vabljivemu prigovarjanju, ampak mu moraš slediti v Slovenske gorice. In ko greš proti Sv. Tomažu, proti Svetinjam, Sv. Miklavžu in še dalje v Jeruzalemske gorice, se ti svetli stolp polenske cerkve še doigo smehlja. To tu spodaj je Sv. Andraž. Če stopiš k živi meji na pokopališču in pogledaš po dolnjem delu Pensiške doline, boš očaran. Toliko miline ti nudi ta del sveta, toliko lepote se ti nagrmadi pred oči, da onemiš. Haloze, Rogaska gora, Donačka gora, del Ptujkega polja leži pred teboj, in če se zaokreneš nekoliko proti severu, ti tudi ne bo žal. Porečje Dravinje, se za razgre pred teboj, ti odkrije pogled v redko lepoto, dano malokateremu kraju na zemlji. Višje gori je Sv. Anton. Če si zakrknjen in ti lepota ne gre naglo k srcu, boš tu razorožen. Tu ti ni treba iskati lepote po kapljicah. Z roko lahko sežeš po nji. V tihih gozdovih pod teboj je. V vabečih goricah Kapele jo najdeš, v sanjavih gričih na jugozapadu Radgona je, je polno, iz teh vzvišenih sadovnjakov diha, iz nešteti dolin, prepređenih z jarki, lije. Tam daleč zadaj se smehlja svetla streha cerkve v Križevcih, za njo se ti dobrika bela Murska Sobota, Mursko polje se ti sanjavo smehlja, prekmurske ravni te pozdravljajo, in Mura, tmurna, rjavkasta te vabi. Tam sredi gozdov, višje nad Antonom, je Negova, desno od nje

Sveti Trije Kralji, višje gori Sv. Ana, ta prelepi, kakor posanjskem prividu sestavljeni kraj, kjer ni niti metra ozemlja, ki bi ne imel svoje mikavnosti. Nekoliko proti zapadu je Marija Snežna, tu spodaj pa Sv. Trojica in Sv. Lenart.

Levi breg Pensiške doline ni tako pester. Ni posejan tako gosto z naselji ter obdarjen s tolikšno lepoto, je pa privlačen in mil, bogat gozdov in ljubeč ko mati po porodu. Tu spodaj sredi trat ob gozdu je Sv. Bojlenk, tam nekoliko višje je Sv. Rupert, tu sta še sosed Slovenskih gor Sv. Barbara in Vurberg. Toda kaj bi ti še nadalje pravil o vsem tem, ko pa se z besedo ne da izraziti to, kar vidi oko. Notranost Slovenskih gor spoznaš sam! Sam stopi globlje vanje in vidi boš marsikaj, česar ti ne morem povedati. Idi! Videl in spoznal boš mirne vasi, dobre ljudi, dojel boš njih veliko ljubezen do zemlje, spoznal njih delo, običaje, stara izročila in zadovoljen boš. Mirno, počasi ti bo povedala stara žena o dvajsetih pokolenjih svojega rodu, ki so se rodila tod sredi Slovenskih gor in jih niso nehala nikoli ljubiti.

Pojdva vsak svojo pot! Ti opazuj, kar hočeš, jaz bom pa posvetil svoje misli tem oskrunjenim, od dežja razbitim sadovnjakom, po katerih hodi kmet molče in s solzo v očeh. Če pripremiš oči ter gledam miže cvetja jabol in kmeta, se mi zdita v svoji žalosti tako podobna. V eno samo bitje se zlijeta in gorje enega vidim v očeh drugega.

Ignac Koprivce

Živila naj bodo zdrava in snažna!

Kemični laboratorij mestnega tržnega urada neprestano preiskuje najraznovrstnejša živila

Ljubljana, 29. maja

Za zdrava živila v Ljubljani skrbi kemični laboratorij v mestnem tržnem uradu, kjer poseben za ta namen specializirani inženir kemije neprestano preiskuje najraznovrstnejša živila, v prvi vrsti pa seveda mleko ter moko in kruh. Od Novega leta pa do srede maja je natančno preiskal do 1000 vzorcev mleka! V čast našim mlekaricam pa moramo takoj ugotoviti, da je bilo 700 vzorcev mleka popolnoma zdravih in dosti snažnih. V hudih skušnjavah so bile pa mlekarice in mlekarne posebno zadnji teden aprila in pred veliko nočjo, torej v tistih nemirnih in razburljivih časih, ko se mlekarice niso upale v mesto, gospodinjice pa so potrebovale največ mleka za potice. Časi so minili in nobene nevarnosti ni več, zato na pozabimo tudi na te skušnjave, ki so mlekarice in mlekarne zapeljevale h krščenju mleka. Pa se je spet obrnilo, da brhke mlekarice ne smejo več v mesto, zato so pa skušnjave mlekaric iz naše pokrajine spet vsak dan večje, saj se vendar mleko lahko tako dobro proda in izkupi zani prav čeden kupec denarja. Kakih 300 mlekaric in mlekarne se je torej vendar skušnjavam pustilo zapeljati ter se zato zaradi onesnaženega ali posnetega, večkrat celo za oboje in celo zaradi krščenega ter tudi zaradi krščenega in hkrati onesnaženega mleka morale plačati 80 din za preiskavo in prelistati hud ukor. Če prvič ni pomagalo, so pa namesto ukora dobile plačilni nalog ter je bilo treba plačati do 200 din globe. Pa tudi med onimi 700 pohvaljenimi mlekaricami jih je bilo nad 100, ki so bile opominjane zaradi nesnage, zlasti pa tudi zato, ker je natančni inženir v mleku našel premalo maščobe.

Enako strogo je na mestni laboratorij preiskoval tudi druga živila ter analiziral blizu 300 vzorcev. Preiskati je bilo treba mnogo marmelade, če ni morda slajšana s saharinom, prav tako pa tudi mnogo konserv, ker je n. pr. borova kislina prepovedana za konzerviranje živil. Kar se tiče marmelade in podobnih sladkih izdelkov, je že mnogo boljše, a tudi naše tovarne konserv se ne poslužujejo zdravju škodljivih kislin za konzerviranje. Med vsemi 300 vzorci raznovrstnih živil je bila namreč komaj devetina neprimernih.

Prav vsak dan dopoldne in popoldne pa uslužbenci mestnega tržnega urada pregledujejo pekarije in prodajalne kruha ter neprestano nosijo vzorce v kemični laboratorij. Ugotovljeno je, da so se peki naučili peči boljši kruh, čeprav je pšenica moka mešana s koruzno moko. Teži ni vedno pravilna in še več je priročeb, da peki podraže kruh, kadar njih zaloza gre h kraju. Ta stvar je pa sila nevarna, če bolji pa srda in zato niso peki ne spoštovali, da bi v teh časih na brezvesten način izkoriščali stisko. V mestnem tržnem uradu namreč sedi sila stroz gospod, ki ima čez glavo dela zaradi izkoriščeval-

cev in verižnikov. Kljub temu ima pa vedno odprto uho, da ne preslihi imena prav nobenega grešnika, saj mu jih ljudje hodijo pravit z vseh strani mesta. Mnogo pa morajo peki prestatiti tudi po krivem, ker ljudje ne dobe vedno enakega kruha. To bi bilo mogoče samo tedaj, če bi vsi peki vedno dobivali enako moko. Ker pa je moka precej različna, zato tudi najboljši mojstri ne morejo peči vedno enakega kruha.

Pilot Ivan Miklavc živi

Še pred veliko nočjo — kmalu po pričetku sovražnosti med Nemčijo in bivšo kraljevino Jugoslavijo — je v Ljubljano prispela vest, da je pri Celovcu padel tudi naš rojak, letalski poročnik v rezervi G. Ivan Miklavc, vodja ilustracijskega oddelka tvrdke »Jugobruna« v Kranju. Po nedeljek, drugi dan vojne med Nemčijo in Jugoslavijo, je bilo pri Celovcu sestreljeno jugoslovansko vojno letalo, v katerem je bil poleg pilota in strelca tudi G. Miklavc kot opazovalec. Družina mladega letalca je prejela napotno uradno obvestilo s strani letalskega poveljstva, da je poročnik Ivan Miklavc padel.

Te dni pa je po daljšem romanju pripelo v Ljubljano lastnorčno napisano obvestilo G. Ivana Miklavca, da se živ in zdrav nahaja v nekem ujetniškem taborišču v Nemčiji. Obvestilo je prispelo na navadni vojni dopisnici in je bilo napisano v srbohrvaščini, naslovljeno pa je bilo na tvrdko »Jugobruna« v Kranju. Mladi pilot je imel v resnici izredno srečo, da je ušel smrti. Ko je nemška protiletalska obramba pri Celovcu njegovo letalo sestrelila, je začelo goreti. Tki nato je zasilno pristalo na zemlji, a njegova spremljevalca sta bila mrtva, medtem ko je poročnik Miklavc sam ostal nepoškodovan.

Kakor nam narekuje stara vera, smemo zdaj pač pričakovati, da se bo G. Ivan Miklavc lahko še dolgo veselil življenja in zdravja, njegov primer pa nam obenem priča, da mnogi izmed naših ljudi, ki so v času vojne zmede izgubili sled za svojimi najdražjimi, še zmerom lahko upajo na srečno svidenje.

Obletnica portugalske revolucije

Lizbona, 29. maja. S. Po vsej Portugalski so s posebnimi svečanostmi proglasili petnajsto obletnico narodne revolucije. Predsednik republike general Carmona je sprejel zastopnike vseh režimskih organizacij, ki so mu izrazili svojo vdanost in zvestobo. Listi so danes objavili dolga poročila o ljudskih manifestacijah in o delih režima.

Inserirajte v „Jutru“!

Iz italijanske zgodovine

Italijanska prizadevanja v Imperiju

Tisti dan, ko se je pričela abesinska vojna, je Mussolini govoril s balkona beneške palače v Rimu vsemu italijanskemu narodu, ki se je v impozantni državljanski mobilizaciji zbral na javnih trgih po Italiji. Takole je Mussolini začrtal vodilno misel italijanskega ravnanja:

»Gospodarskim sankcijam stavljamo naproti svojo disciplino in poštrevnost. Na vsako vojaško sankcijo bomo odgovorili z vojaškimi ukrepi. Naj bo še enkrat najodločnejše naglašeno — in v tem trenutku prevzamam za to sveto odgovornost nase — da bomo storili vse, kar si je le mogoče zamisliti, da ta vojna, ki je čisto kolonialnega značaja, ne bo postala evropska. Kaj takega naj vsebuje samo želje tistih ljudi, ki bi radi videli v novi vojni maščevanje za porušene templje.«

Preteče se je v Zenevi dvignilo Društvo narodov proti italijanskemu pokretu. Italijanski narod pa je se enodušno postavil po robu vsem sankcionistom. 18. december 1935 je bil dan poročnega prstana, ko so italijanske žene z Kraljico Heleno na čelu darovale domovini svoje poročne prstane. Tu je bil najučinkovitejši skupni izraz odločne odpornosti italijanskega naroda. In ob taki volji se je razbila diplomatska delavnost v Društvu narodov. Kot takratni najmočnejši sosedje Italije smo dobro spoznali ne sami italijansko prizadevanost, marveč tudi poštrevnost in upravičene po-

trebe naroda, ki je iskal v Abesiniji novo delovno področje. V vrsti podlistkov smo opisali razmere v Abesiniji. Slovenci, ki opisali razmere v Abesiniji. Slovenci, ki smo bili po sankcijah najbolj prizadeti, smo složno spoznavali, da je politika Društva narodov do Italije zgrešena in krivična. Res se je kmalu pokazalo, da prehaja Italija naglo preko vseh ovir. S spretnim strateškim načrtom in z dobro organizacijo je Italija odločno rešila abesinsko vprašanje v svoji prid. Ko so se ne-gešuve armade bolj in bolj zmedle, so dne 5. maja 1936. tri italijanske kolone, ki so 25. in 26. aprila nastopile svoj pohod iz Desieja, zasedle prestolnico zmagane abesinskega cesarstva. Že 2. maja je bil neguš pobegnil in je bila Adis Abeba izročena plenilcem in razbojnikom. Italijanska vojska je začela s strogim nastopom izvajati red.

Dne 9. maja 1936 sta sklenila Veliki fašistični svet in Ministrski svet, da se ustanovi imperij in da se razglasi italijanska oblast nad vso Abesinijo. Mussolini sam je želel narodu, ki se je z vojaškimi oddelki zbral na vseh trgih Italije, sporočiti odločitev, ki je stila vse kompromise in je bila nagrada zaupanju vsega naroda. Sankcionizem je postal brezmiseln. Po manj kakor dveh mescih so sankcije zbledele z obkroževalno politiko v Sredozemlju vred. Bilo bi se lahko pričakovalo, da bo Društvo

narodov prostodušno sprevidelo svojo mto in začelo uvidnevno politiko nasproti Italiji. Toda ideološki predsodki so bili prehudi in je Društvo narodov preziralo ves dejanski stan. Italija je 18. mescev še vztrajala, potem pa je dne 11. decembra 1937 izstopila iz Društva narodov. Ni šlo za vprašanje priznanja imperija, saj so posamezne države rimski imperij itak kmalu priznale druga za drugo. Pričela se je ostra ločitev duhov, ki je kmalu pokazala vse usodnejše posledice, kakor so si jih zamislili ali želeli v Zenevi.

Toda zdaj si rajši oglejmo, kako je začela Fašistična Italija urejati svoj imperij. Takoj po ustanovitvi imperija se je vlada lotila najbolj perečih vprašanj. Že v teku abesinske vojne in s postopno zasedbo posameznih pokrajin je bilo suženstvo odpravljeno in se je začelo velikopoležno oskrbovanje domačih plemen. Cím je bila nad Abesinijo razglašena italijanska oblast, so začele uradovati ambulance, storjenosti so bili najpotrebnejši ukrepi, da se izboljša skrajno zanikarno zdravstveno in higienno stanje, delovati so pričele različne pomožne organizacije. Italijani se niso dotaknili starih tradicij in verstva v Abesiniji. Pač pa so v prav kratkem času izvršili celo vrsto javnih del: graditi so začeli bolnišnice, vojašnice, šole, stanovanjske hiše, predvsem pa ceste in mostove.

Že 19. maja, torej ravno deset dni po razglasitvi imperija, je Mussolini sam sestavil načrt za gradnjo cest v Abesiniji. Naj navedemo nekatere številke: samo v prvem polletju 1937 je bilo pri gradnji cest v imperiju 791.821 delovnih dni, pri jav-

pred škodljivci in raznimi boleznimi. Sadje je že v navadnih in urejenih razmerah v prehrani človeštva važnega pomena, tolikanj bolj važna pa je v sedanjih razmerah, ko primanjkuje raznih življenjskih potrebščin. Od zgodnjega sadnega drevja žal tudi letos ne moremo pričakovati izdatnega sadu, ker se je zaradi neugodnega vremena in slabega izleta čebel, ki pospešujejo oploditve sadnega cvetja, mnogo manj cvetja oplodilo, kakor je bilo pričakovati. Pozno sadno drevje je ravno v tem času v najbujnejšem cvetju. Dasi tudi zdaj pogosto dežuje, je sem in tja vendar nekaj lepih dni in ob ugodnem vremenu tudi čebele pridno letajo od cveta do cveta in pospešujejo oploditve, tako da smemo pričakovati dobre sadne letine. Ker že v boljših vremenskih razmerah, kakor jih imamo letos, radi napadejo sadno drevje razni škodljivci in bolezni, toliko bolj bo podvrženo sadno drevje tem neplikam letos ob razmerah, ki so za sadno drevje zelo neugodne.

Mnogoteri so škodljivci in bolezni, ki napadajo sadno drevje na vseh delih, na koreninah, lubu, vejah, listju, cvetju in sadju. Mnogokrat uničijo škodljivci velik del sadnega pridekla, uničijo pa tudi drevje samo. Če se hočemo škodljivcev ubraniti, jih moramo spoznati in pravočasno opaziti. Mnogo sadnih škodljivcev pokončajo koristni ptici, zlasti ptice pevke, ki so sadjarju pri zatiranju mrčesa najboljše pomočnice. Zato bodi dolžnost vsakega sadjarja, da ptice pevke podpira in jih privabi v svoj sadovnjak. Tudi vrabel so zlasti spomladi in poleti pridni pomagači in zatiratelji mrčesa, vendar ni dobro pustiti, da bi se preveč razmnožili, ker bi v tem primeru pregnali druge bolj koristne ptice.

Najnevarnejši škodljivci

Med mnogimi sadnimi škodljivci je treba posebno pozornost obračati na naslednje:

Krvava uš, ki je po naših krajih zelo razširjena na vejah, debelih in koreninah posameznih dreves. Videti jo je že od daleč po belih kosmičih, pod katerimi se skrivajo rdečkastorjave živalce, ki imajo na zadku tanko belo volno. Ako jih zmečkamo, se prikaže krvav sok, po katerem je dobila ime. Krvava uš se prištevata med najhujše škodljivce, ker se z veliko naglico množi. — Zatiramo jo s čiščenjem sadnega drevja od mahu in lišajev in z rednim gnojenjem. Uspešno jo zatiramo tudi s škropljenjem napadenih dreves z 8 do 10 odstotnim arborinom, na zelenih pogankih pa s 4%tim tobačnim izvlečkom, kateremu primešamo na 10 litrov brozge 2 dkg sanitola.

Kaparji napadajo največ češplje, dobe pa se tudi na drugem sadnem drevju. So to svetlorjave bradavice, ki se rade odluščijo. Tu se skrivajo ličinke in jajca kaparja. Spomladi se zalega razleze in napravi nove kapice, pod katerimi se zajedo v kožo, iz katere srkajo sok. — Zatiramo jih kakor kravo uš z arborinom.

Listne uši so tudi zelo nevarne škodljivke. Vsaka rastlina ima svojo uš, ki jo je opaziti spomladi na listju mladih pogankov. Ker pijejo uši sok iz listov in izločujejo sladkok, se listi zafrkujejo in poganki zastajajo v rasti. Mravlje na drevju izdajajo, da so na drevju uši, ki delajo veliko škodo. — Listne uši najuspešneje preženemo s 3%no raztopino tobačnega izvlečka in mazavnega mila.

Cvetoder uniči, kadar se pojavi, polovico ali tudi vse sadni zarod. Je to majhen rjavčrni, rilčast hrošč s sivobelim pasom čez hrbet. V cvetne popke položi po eno jajce in ličinka žre sveže cvetne dele, da se ne morejo razviti, ostanejo zaprti in porjave. Ker leze ta hrošč vedno le po debelu navzgor, ga lovimo z dobro pritrjenim lepilnim pasom na debelu. Za letošnje leto je nevarnost cvetodera že minula.

Mali žimski pedic je rdečesivkast ali umazanorumen, čez krila 2½ cm velik metulček. Samica je brez kril in samcu ni prav nič podobna ter znese, kadar zaleze v vejevje sadnega drevja, po več sto jajc na brste. Spomladi se izvalijo iz njih bledozelenkaste in svetloplisane gosenice, pedic imenovane, ki obzirajo popke in tudi zelene liste. Potujejo od veje do veje in se zapredejo z listom vred v jajčasta gnezda, kjer žre liste, da postanejo drevesa popolnoma gola. — Pokončujemo jih z lepilnimi pasovi, ki jih na debela dobro pritrdimo meseca oktobra. Dobro je tudi škropljenje drevja z raztopino tobačnega izvlečka in arborinom.

Jabolčni zavijač je gosenica majhni večji podobnega metulja, ki ga je težko opaziti, ker je iste barve kakor lub. Od meseca maja do julija leta ponoči in se plodi, podnevi pa se skriva. Opoloena samica zleže v nezrela jabolka in hruske jajčeca, iz katerega se v osmih dneh izleže gosenica, ki vrta v plod in se prerije do srede. Gosenica v petih tednih doraste. Če sad ne odpade, se spusti gosenica po pajčevini na veje in si

poisce skrivališče, kjer prezimi pod skorjo. Meseca maja se zabubi in se v par tednih izleže metulček. — Uničujemo ga s tem, da dnevno pobiramo odpadlo nezrelo sadje in ga takoj uporabimo ali uničimo. Dalje je potrebno čistiti drevje mahu, lišajev, stare skorje ter sežagati. Nastavljati je treba lepljive pasove takoj po cvetju do meseca septembra.

Zavrtič je gosenica ponočnega metulja, ki vrta skozi lubje hodnike, v poznejših letih pa v les. V tretjem letu doraste in se zabubi. Če ga v pravem času ne opazimo, uniči drevo. Zatiramo ga tako, da izrežemo hodnike, gosenico izvelčemo z žico ali jo uničimo, luknje pa zamažemo s cepilno smolo.

Drevesne bolezni

Med drevesne bolezni prištevamo med drugimi zlasti raka, škrlup in gnilobo.

Rak napada posebno jablane. Drevo dobi nagubane rane na debelu in tudi vejah. Razločujemo notranjega in zunanega raka. Rak nastane, če se deblo rani, če se veje drgnejo ali pa, če se drevo pregloboko sadi v pusto ali močvirno zemljo.

Škrlup povzroča grintavost sadja; zakrivilja ga neka glivica na odpadnem listju, na vejah in na plodu. Škrlup zatiramo s tem, da drevo škropimo z zmesjo modre galice in apna. V ta namen raztopimo v vodi čez noč v šafu 1 do 2 kg modre galice, ki je v vreči zavezana in visi na vodi na palici. V drugi posodi raztopimo 1½ do 3 kg ugašenega apna, v katero potem med mešanjem prelijemo raztopljeno galico. K temu dolijemo nato še 100 litrov vode. Škropimo trikrat: prvič, preden drevje odganja, z 2%no raztopino, drugič po cvetju z 1%no raztopino, tretjič spet z 1%no raztopino nekako sredi junija, ali mesec dni po drugem škropljenju.

Gniloba, ki je zelo nevarna sadna bolezen, uničujemo s tem, da pridno pobiramo vse gnilo in nagnito odpadlo sadje, kakor tudi suho sadje (šiške) na drevesu. Gniloga sadja ne smemo metati na gnoj ali kompost, ker se tudi od tod bolezni razširja. Vse gnilo sadje naj se polije z apnom in zakopije globoko v zemljo.

Drobiž iz Hrvatske

Javna dela v Sisku. Na pobudo župana je bil v Sisku ustanovljen socialni fond, ki bo imel prvo nalogo, da bo preskrboval vdove, matere in otroke padlih hrvatskih borcev za osvobodjenje. Razen tega se bodo iz tega fonda podpirali ubožni meščani na ta način, da se bodo začela javna dela. Doslej so zbrali meščani za ta sklad čez 850.000 din v gotovini in skoro 250.000 din v vložitvi knjižicah.

Hrvatski emigranti so prišli z Dunaja v domovino. V soboto so se čez Čakovec in Varaždin vrnili hrvatski emigranti z Dunaja. Okoli 600 njih po številu so pri Dravi sprejeli načelnik ustaškega štaba dr. Frković in častna četa ustašev. Z velikimi hrvatskimi zastavami je spreved krenil v Varaždin, kjer so emigrante pogostili. Popoldne so se z vlakom odpeljali v Zagreb.

Katoliški tednik, organ sarajevskega nadškofa, piše, da nudi nova hrvatska država široke možnosti za sodelovanje s cerkvijo.

S poglavitnim ukazom je bil inž. Bulić imenovan za državnega tajnika v ministrstvu za javna dela.

Vojni ujetniki se vračajo. Iz Valone so dospeli prvi vojni ujetniki bivše jugoslovanske vojske, ki so bili izpušeni na svobodo. Med njimi je tudi več oficirjev. Za sklenitev gospodarskega sporazuma z Nemčijo. Semkaj so dospeli člani nemške delegacije za sklenitev gospodarskega sporazuma s hrvatsko vlado.

Kolonizacija dobrovoljske zemlje. Včeraj so se pod predsedstvom ministra za korporacije pričele konference za kolonizacijo hrvatskih kmetov na ozemljih, ki jih je bila bivša jugoslovanska vlada podelila jugoslovanskim dobrovoljcem.

Odstranjen spomenik. Tu so demontirali spomenik, ki je bil na Trgu sv. Vlahu, dubrovniškega patrona, postavljen kralju Petru I. Odstranjene so bile tudi plošče, ki so bile postavljene v spomin na prihod srbske vojske v Dubrovnik.

V terek so prvič defilirali pred maršalom Kvaternikom oddelki žandarmerije neodvisne hrvatske države.

Nova policijska vojašnica bo sezidana v Zagrebu in je bil pravkar razpisana natečaj za gradbene načrte. V novi vojašnici bo prostora za 3000 strážnikov. Vojašnica bo sestojala iz več objektov, v katerih bodo spalnice za po 6 moč, kopalnice in kuhinje. V garaži bo prostora za 50 tovornih avtomobilov in za 30 mtočnikov, obenem bo pri garaži delavnica, hlev za 60 konj s skladiščem, zaprti jahalnica in telovadna dvorana za 300 ljudi. Načrta lahko vpošljejo do 30. junija samo arhitekti, ki so hrvatski državljani.

bijaska divizija se je pri Ogađenju borila z velikim navdušenjem pod italijanskim praporom in sloveči oddelki spahijev na konjih so v znatni meri pripomogli k učinkovitemu pohodu na Adis Abebo, ki ga je bil maršal Badoglio imenoval »mars železne odločnosti«. Marca 1937 je Duca obiskal Libijo, kjer je svečano odprl veličastno obalno cesto, ki drži od meje Tunisa vse tja do meje Egipta. V plačilo zvestobe je objavil, da se bo fašistična vlada še bolj pobirala za dvig kmetijskega in vsega gospodarstva v Libiji. Od leta 1922 do 1937 je bilo italijanskim priseljencem dodeljenih 203.000 ha plodne zemlje. Naseljenci so našli ob svojem prihodu v Libijo vse lepo pripravljeno: hišice, cisterne, orodje, da celo petrolejsko svetilko na mizi, — kar vse je pričalo, s kako idealno vneto hoče fašistična vlada oskrbeti svojim sinovom.

»Ceram v Afriki novo domovino. Obdelovanje je zahtevalo precej truda, toda marljivost italijanskih naseljencev je začela kmalu priti prav lepe dohodke. Že davno pred pričetkom sedanje vojne je bilo v Libiji donosnih nad 70.000 ha in ti uspehi so odpirali prav ugodne izgleda za številnejšo naseljenost Italijanov v Afriki. Dne 3. novembra 1938 je spet 20.000 novih naseljencev zasedlo libijska tla, ki pa niso bila več kolonialna. Dne 26. oktobra 1938. je namreč fašistični veliki svet izkazal priznanje zvestobi in uspehom »četrte italijanske obale« s tem, da je Libijo proglasil za del narodnega območja. V letu 1939 je odpotovalo spet 20.000 italijanskih naseljencev v Libijo, kjer so našli novo domovino.

Voda v Afriki

Med belimi peščenimi sipinami, ki se vlečejo vzdolž obale, se je ustavil italijanski tovorni voz, piše, nemški vojni poročevalec v Eisebeck. Izpostavili so lopate, leseni zaboji ležijo na kupu ob pobočju. To je italijanska »vodna stotinja«, ki bo vrtila tla za pitno vodo. Kako je to mogoče pod drobnim peskom, ki ga veter pranaša, kako je nad talnim vodovjem slanega morja mogoča pitna voda?

Ko smo bili še v Veliki Sirti, sredi tri-politanske Libijske pušave, so bile italijanske stotnije podnevi in ponoči na vrtnem delu. Vrtili so globoko v zemljo. Bilo je naporno delo, ki je trajalo pogosto dva do tri tedne. Danes, v pohodu, je mogoče izkoriščati le obstoječe vodne vire, kjer je voda le dva do tri metre pod površino. Ozemlje, ki ima malo vode, je vrhu tega za nami. Z Agedabio smo dosegli bogato področje, a med tem imamo spet 800 km za seboj. Z Derno nam je padel vodni rezervoar Cirenake v roke. Neznansko bogato je zato to malo mesto in neznansko važno tudi za nas. Na poti do Tobruka stoji še enkrat palme ob Balbovi cesti. Potem je vode, razen majhnih studenčnih postaj, spet konec. Tam pa vre naravni iz skale hladna, čista in sladka. Vemo, kaj to pomeni. Do Agedabije smo imeli slano vodo, nič drugega. Bila je za čete grenka stvar.

Večino vodnjakov, ki so jih Italijani izvrtili po modrem načrtu, je nasprotnik na-

pravi neporabne. Bojujoča se vojska je našla le malo studencev, ki so jih tropski zdravniki po prvem bakteriološko-kemičnem pregledu lahko dovolili za uporabo. Voda je bilo treba prevažati večinoma iz daljnega zaledja do fronte, čisto po nezaščitenih poteh. Večino vodnjakov so zato nemški precejvalni oddelki in italijanski tovariški vodni stotnji takoj zavarovali in izčistili. Najprej so jih izčrpali, nato so njihove stene očistili, dokler ni priteklo dovolj sveže vode. Navzlic električnim črpalkam je zahtevalo to delo neki čas in pogosto je bilo treba uporabiti klor za očiščenje, kar vode ni delalo baš okusne.

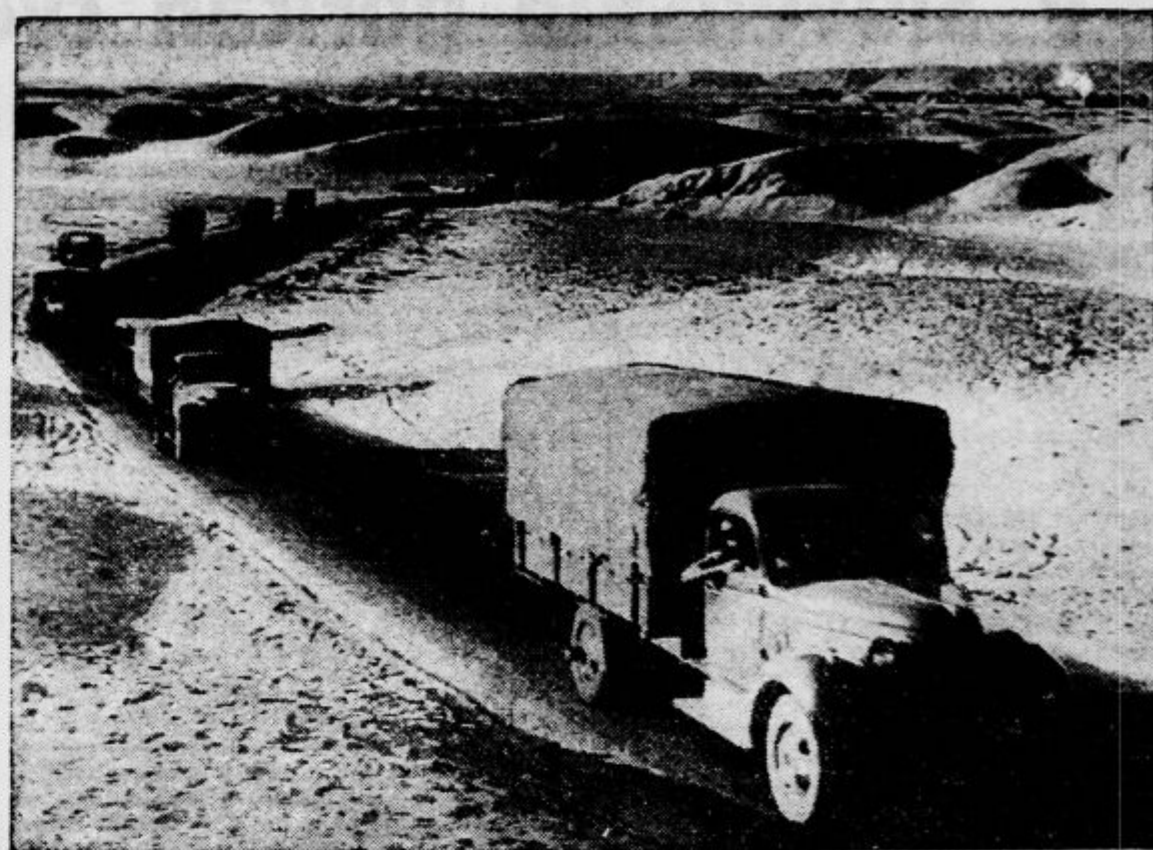
Voda prihaja do pomladi v različnih količinah z neba in se hitro izgubi v zemljo. Rečne doline, vadiji, sprejemajo ponikajočo vodo v svoje podzemne struge in jo dovajajo morju. Sladka voda je lažja od slane vode, zato leži v zelo propustnih peščenih sipinah nad gladino slanega vodovja in so vrtnala dela torej razmeroma preprosta. Vodni oddelki izkopijejo navzkrižne jake, v osi križišča pa izrtajo rov vodnjaka. Jarko pokrijejo večinoma z zaboji, ki imajo odprta tla, da bi voda prehitro ne izhlapevala. Luknje ob straneh zabojev ločuje vodo. Če pa vodnjak preveč izkoristi, se lahko zgodi, da se zgane slana voda v večji globini in kdor pride zvečer, da si napolni posodo za vodo, bo lahko preklinjal nad nepričakovanim slanim okusom.

Četa potrebuje 5 litrov vode na moža in

na dan, tri litre dobi poljska kuhinja, dva sta namenjena vojaku samemu. V časih peščenega viharja pa je treba vode za pijačo seveda še znatno več. Razen tega zahteva kakšnih 20 litrov vode na dan vsako vozilo. Italijanske čete potrebujejo nekaj manj vode, ker so navajene podnebja, ki ustreza nekako podnebnju Sicilije. Naše vodne kolone, ki natovirijo lahko 40.000 litrov vode, prevažajo vodo do razdelilnih postaj, kjer jo sprejemajo bojujoče se čete v posode.

Vodne stotnije italijanskih tovarišev delujejo skupno z geologi nemškega afriškega zbora. Njih naloga je v prvi vrsti ta, da poiščejo kraje, kjer je kaj vode. Z banjanami načelno ne delajo, ker so imeli mnogostevilni poskusi z njimi pred vojno popolnoma negativen uspeh. Izkušnje, ki jih uporabljajo nemški geološki oddelki, izvirajo v ostalem iz svetovne vojne. Prvi geološki oddelki so sestavili tedaj v Flandriji in njegovo sistematsko delo je še danes v korist. Te izkušnje so se pomnožile še med potekom vojne v Palestini, kjer je bilo treba isto tako oskrbovati čete z vodo in proučevati vodne razmere. Končno so nemški geologi dobili marsikatero izkušnjo ob gradnji Siegfriedove črte. Te izkušnje, združene z mnogoletno prakso italijanskih pionirjev in specialistov za vodo v Libiji sami, so imele potem dejansko v Afriki zastala niti za en dan.

Vojna v puščavi — La guerra nel deserto

Dolga veriga vojaških vozil na poti skozi peščne predele — Una lunga catena di carri armati procede tra le sabbie

Prvi vzlet v stratosfero

Te dni se deseti obnavlja dan, ko je belgijski učenjak prof. Avgust Piccard vzletel v stratosfero.

Prvi vzlet v stratosfero je bil senzacija za ves svet. Piccardov balon se je dvignil v kratkem času 25 minut do višine 15.000 m ter je dosegel pozneje največjo višino 16.000 metrov nad zemljo. To višino je učenjak dosegel ob 7. uri 45 minut.

Popoldne se je Piccardov balon začel polagoma spuščati proti zemlji ter je s počasnim manevriranjem dosegel višino 6.000 m. Učenjak se je tedaj odločil za pristanek. Pristati pa je moral v

Alpah, dasi je prvotno nameraval drugače.

Raznesla se je že novica, da je Piccard padel na zemljo nekeje v Italiji, toda kmalu se je izkazalo, da je precej trdo »sedel« na kamenita tla v Gurghu na Tirolskem v višini 2500 m. Pristanek se je izvršil v nočni temi ob 22. uri. Naslednji dan se je Piccard napotil k najbližjemu ljudskemu bivališču ter izvedel, kje je. Oblasti so mu takoj dale na razpolago vojaške, ki so pomagali razstaviti balon in odnesti instrumente do sigurnih prevoznih sredstev. Pozneje si je Piccard privoščil še nekaj podobnih podvigov, toda nobeden ni bil tako razgiban, kakor prvi.

Mehanik kot kirurgov pomočnik

Pri skoku s senika se je zadržal 14-letnemu Aloisu Jochamu iz Kemetberga na Stajerskem pol metra dolg, oster kos železa v bedro. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer bi bilo treba centimeter debelo železno palico prežagati. Ker kirurškega orodja za to niso mogli uporabiti, so morali pozvati mojstra mehanika, ki je to delo opravil z žigo in primomem. Sele potem so lahko začeli z operacijo, ki je uspela.

Kongres nordijskih geologov

V Turkuju (Abo) na Finskem se je začel minulo sredo kongres geologov iz skandinavskih dežel. Prisostvuje mu 30 finskih, 14 švedskih, 3 danski in en norveški geolog.

Nova ognjeniška žrela na Kamčatki

Prebivalstvo v okolici ognjenika Tolbajka na Kamčatki je pred kratkim prestrašilo silovito podzemeljsko grmenje s potresom. Na ognjeniku se je odprlo novo žrelo, ki je s pepelom posulo snežna polja daleč naokrog. Tolbajk ob 1. 1939. zopet stalno bljuva. V tem času si je odprl nič manj nego 80 novih stranskih žrel.

Usoda norveških ladij

Po neki statistiki iz Kodanja, je Norveška izgubila doslej 186 trgovinskih ladij, ki so imele skupaj 671.000 ton. Polopljena ladje so bile v angleški službi.

A NEKDOTA

V navzočnosti skladatelja Brahmsa so govorili nekoč o predvajanju Haydnovega »Stvarjenja« po dunajskem »Singverelnu«. Koncert ni bil posebno uspeh. Večina navzočih je menila, da je bil dirigent koncerta kriv za nedostatk interpretacije. Brahms pa se je oglasil: »Mož z Singverelnom gotovo ni imel lahkega stališča. Če rečeš damam iz zbora, da ti to ali ono v njihovem predvajanju ne ugaja, tvegaš vedno, da ti bodo odgovorile: »Pod Haydnom smo to tako opele!«

VSADK DAN ENA

»Tupi namreč za seneno mrzlico!« (Politikon)

Sport — najboljši lek

Zdravniška znanost je ugotovila, da so ljudje v zadnjih desetletjih zrastle. Pri naravnih je danes v Nemčiji n. pr. polovica moških visoka 1,70 m več, dočim je še v svetovni vojni komaj skopa tretjina moških dosegla višino 1,70. Pred stoletji so bili ljudje še manjši. Zanimiv dokaz za to je, da stare, izvirne viteške oprave nikakor niso več primerne za današnje »junake« postavce, so namreč premajhne. Eden izmed vzrokov, morda glavni, da postajajo ljudje večji, sta sport in telesna kultura, ki pa ne ustvarjata samo velikanev po postavi, temveč tudi spreminjata človeško duševnost. Zato ni čudno, da uporablja tudi zdravilna znanost sport čedalje bolj kot zdravilo. Sportni učitelj je postal v lazaretnih najboljši zdravnikov pomočnik. Z veseljem do gibanja in do življenja se pospešuje zdravljenje. Ljudje, ki so bili ranjeni v roke, se učijo kolesarjenja, učijo se na zdravo roko sprejemati funkcije prestreljenega in poškodovanega uda, z levo roko mečejo krogle in kopja, z eno roko igrajo igre z žogo.

Ze davno pred vojno so preizkušali zdravilne učinke telesnih vaj na ljudeh, ki so bili telesno pohabljeni. Kdor je kdaj prisostvoval vežbanju pohabljenec v veliki, moderni telovadnici ali poletni na igriščih na prostem, ve, da ti pohabljeni niso več tako obžalovanja vredni kakor nekoč. Ne zadovoljujejo se z lahko telovadbo, tem-

več uganjajo najrajši razgibane, trde borbe z žogo. V teh borbah pozabljajo svoje hibe, čutijo se sposobni za polno telesno delo. Tako se jim vrača samozaupanje. Sportni učitelj ima najboljšo priliko zasledovati ta proces ozdravljenja. Začetnik je še nekaj skeptičen in se ne vdaja sportu, za katerega se ne čuti sposobnega. Po nekoliko urah pa ga tudi osvoji veselje do borbene igre, pogum mu dorasča. Ko je prispel do te točke, je kriza kmalu premagana. Sportna terapija je napravila že čudeže.

Marconi kot šolar

Slavni izumitelj Guglielmo Marconi je rad pripovedoval, da se na šolskih klopih nikoli ni odlikoval kot »čudežni otrok«. Zaradi tega mu nihče ni prerokoval velike bodočnosti. Kar se pa njega samega tiče, se je že kot otrok čutil poklicanega, da bi napravil nekaj posebnega in novega. »O tem sem bil popolnoma prepričan« je izjavil v januarju l. 1937 nekemu rimskemu listu. »S tem sem se tudi tolažil za ta ali oni ukor, ki so mi ga dali učitelji, ker nisem dovolj vestno pripravil nalog, ki me sploh niso zanimale. Nekega dne se bodo prepričali, da nisem tako neumen, kakor me smatrajo, sem si govoril sam.«

Teorija je potrebna — La teoria è necessaria

Nemški pilot proučuje tipe angleških vojnih ladij — Un pilota tedesco studia i tipi delle navi di guerra britanniche

Padalci nad Kreto

Težave, ki jih je treba premagovati pri osvajanju otoka Krete, so velikanske, piše nemški vojni poročevalec Wolfgang Küchler. Celotno otok, Norveška in Korint niso bili tako nevarne akcije kakor je ta. Samo iz zraka, brez pomoči s kopnega ali z morja, se vrši ta zasedba, a kdor je sam kdaj letel nad Kreto in kdor je videl ta otok, ki je razdrapan od divjih in strmih gorovij, kjer lahko nasprotnik osredotoči svojo obrambo na malo markantnih točk, lahko presodi, s kakšno drznostjo in smrtim pogumom morajo močje na delo, ki hočejo napasti ta južnovzhodni vogalni steber Evrope.

Nad Kreto smo. Sovražno protiletalsko topništvo je postavilo velikanski ognjeni zastor pred letala in britskim topničarjem se zdijo okorno premikajoči se »Junkersi« morda zelo lahek cilj.

Zmogljivost »Junkersa« ali »stare tete«, kakor letalci v šali, toda s prizvokom spoštovanja radi imenujejo Ju 52, ta neuničljiva vozna letala, ki se že leta izkazujejo vedno znova, so vzvišena nad vsako hvalo. V vedno novih valovih prinašajo stotnijo za stotnijo padalcev sem. Vsakokrat se znova zagradi prizor, ko se vrata teh letal odpro in se padalec za padalcem v presledkih po eno sekundo mečejo v glo-

bino, ko se potem padala odprejo in nihajo proti zemlji.

Včasih plavajo stotine padal istočasno skozi zrak in potem je videti od zgoraj, kakor da je pokrajina spodaj poslikana s samimi majhnimi, belimi barvnimi pegami...

Okostje iz ledne dobe

V bližini Hadsunda na Jütlandiji so odkrili grobišče iz ledne dobe. Najdba predstavlja najstarejše arheološko odkritje v tem kraju. Pod popolnoma dobro ohranjenimi plastmi šote so našli človeško okostje, čigar starost cenijo na 12.000 let.

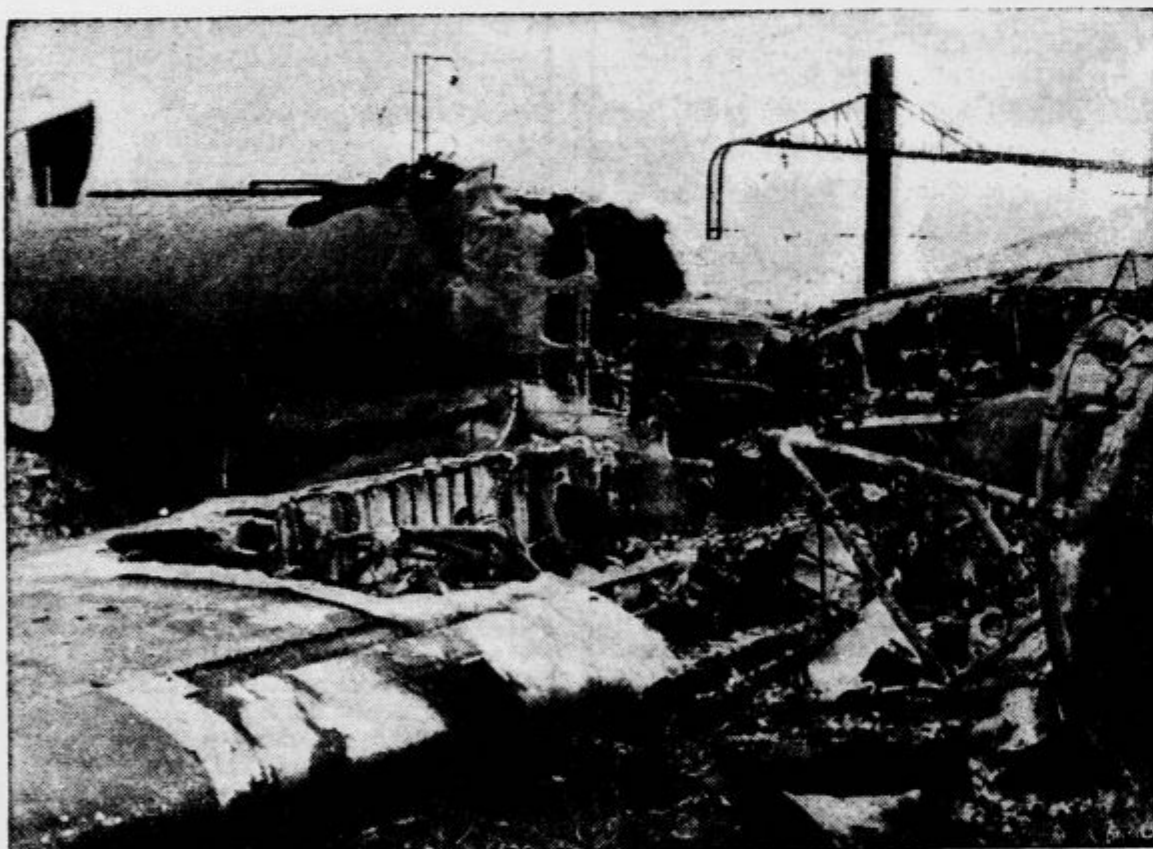
Nov kulturni zavod v Madridu

Italijanski listi beležijo, da so otvorili v Madridu te dni zavod za pospeševanje kulturnih stikov z Nemčijo. Pri otvoritvi je bil navzoč nemški opolnomočeni minister Twardowski.

Angleške izgube na Kreti

Poročajo, da so izgubili Angleži v bitki za Kreto prve dni 4200 mož. Število seveda še ni popolno.

Konec angleškega letala — La fine di un velivolo inglese

tipa Bristol-Blenheim, ki so ga zbili protiletalski topovi — tipo Bristol-Blenheim, il quale è stato abbattuto dai cannoni contraerei

Kulturni pregled

Naša znanstvena knjiga

Te dni je izšla Slovenska matica novo knjigo: Vojeslava Moleta spis »Umetnost. Njeno obličje in izražanje«. Krasnica knjiga na 248 straneh, obilno ilustrirana in elegantno natisnjena; izdaja, kakršnih smo se tolikanj veselili v časih, ko so nove knjige v domačem jeziku prihajale pogosto na naše mize. Sedaj se je življenjski prostor slovenske knjige zelo zožil in vsaka nova knjiga, ki bo izšla v novih razmerah, nam bo pomenila več kakor v prejšnjih časih. Prav posebnega pomena bo za nas sleherni nova znanstvena knjiga.

Zakaj če bodo leposlovne knjige še vedno našle neko število odjemalcev, ki ugnejejo poplačati njih izdajo, si bo znanstvena knjiga v našem jeziku spričo zoženega gospodarskega prostora svobodno slovenske besede čedalje težje krčila pot v javnost. Potrebnovala bo posebne bdele podpore raznih institucij, ki so bile zainteresirane na nje razvoju. Sedaj ji bo treba povsoteti še večjo ljubezen in dati še obilnejšo pomoč. Znanstvena literatura je pri malih narodih najdelikatnejše kulturno vprašanje.

Ni dvoma, da bo nova kulturna orientacija, ki nas je tesno približala bogatim in slavim virom italijanske znanosti, v zvezi s povečanim in razširjenim znanjem italijanskega jezika doprinesla svoje nujne in za teoretično kakor za praktično znanstveno življenje koristne posledice. Majhen jezikovni krog je vedno navezan na tuje jezike. Če si pa kljub temu ustvarja lastno znanstveno književnost, je razlog v tem,

da hoče po tej poti pokazati svojo kulturno enakovrednost, razvijati silo svojega jezika in uveljaviti njegovo zmogljivost v vseh izrazih intelektualnega življenja.

V zadnjih letih smo opazili v naših strokovnih in splošno kulturnih obzorjih povečano skrb za jezik v slovenskih znanstvenih knjigah. »Vejanje« strokovnega besedja in izražanja, ki je bilo posebno živahno v medicinskih strokih in v nekaterih tehničnih in naravoslovnih panogah, je bilo izraz one iste globoke in naravne ljubezni do domačega jezika, ki je v poeziji in lepi prozi razvila njegovo izrazno zmogljivost v najsutilnejše odtiske. Govorica čustev in življenjskih pojavov, ki jo potrebuje pesniška književnost, je nujno stremela po enakovredni izpopolnitvi v pojmovnem in abstraktnem jeziku intelektualnega sveta, jeziku znanosti, tehnike in filozofije. V tem pogledu smo Slovenci stopili velik korak dalje in naša znanstvena književnost se je ugodno razvijala ne samo po svoji vsebinski vrednosti, marveč tudi po jezikovni obliki. Pričala je, da imamo v svojem jeziku instrument, ki ni prilagodljiv samo za izraze rahlih lirskih razpoloženj ali za široko epičnega pripovedovanja, marveč je gibčen tudi v pojmovnem in abstraktnem izražanju.

S te strani smo bili Slovenci posebej ponosni z našo znanstveno knjigo kot dokumentom našega splošnega kulturnega napredka. V novih razmerah bomo morali iskati novih možnosti, da si zagotovimo vsaj tisti del znanstvene književnosti, ki izhaja iz nujnega ustvarjanja naših znan-

stvenih delavcev in ki ustreza funkciji obstoječih znanstvenih institucij. Slovensko Akademijo znanosti in umetnosti čaka vsaj za neko dobo zelo važna naloga, da sprejme v svoje varstvo ter zagotovi izhajanje tistih priročnikov znanstvenega življenja, ki so nam najbolj potrebni. Tako menimo, da Akademija znanosti in umetnosti ne bo mogla dopustiti, da ostanejo izdaje, kakor je Slovenski biografski leksikon, Sturmov slovar, Černičev medicinski besednjak in podobne, torzo ali pa da sploh ne izidejo.

Pojav krasnega, iz samostojnega razmišljanja in raziskavanja zraslega spisa univ. prof. dr. Vojeslava Moleta »Umetnost« je v teh časih izpodbuden znak in topla tolažba. Čim pomembnejša je knjiga po svoji kulturni vsebini in vrednosti, tem dražja nam je zlasti dandanes, ki se domače znanstvene knjige, velikega dokumenta o naši besedi in naši kulturni stremljivosti, oklepamo z nežno ljubeznijo in s svetlo vero v njeno poslanstvo.

Delavski epos

Tik pred novo balkansko vojno je izšel pri ljubljanskih založbi »Hram« obsežni roman češke pisateljice Marije Majerjeve »Sirena«. V hrupu usodnih dogodkov, ki so sledili 6. aprila, ni bila knjiga opažena ne pri občinstvu, ne v kulturni kroniki. Če jo danes jemljemo v roke in vpisujemo med slovenske književne pojave zadnjega časa, se nam zdi, da je kljub letnici 1941 izšla še zdavnaj. V vrtincu dogodkov, v diru sedanjih dni, ki jih označuje dejstvo vojne in podoba njenih ne le socialnih, marveč tudi kulturnih in moralnih razvalin, so vse stvari dobile nov videz. Takisto knjige. Vidijo se nam kakor starke, ki nam mahljajo z obale, s trdnih tal, kjer je ostal naš stari svet, medtem

ko plovemo mi na vzburkanih valovih nemcu novemu in neznanemu naproti...

Roman Marije Majerjeve »Sirena«, ki ga je poslovenil Ferdo Kozak, je stvaritev ene najboljših sodobnih čeških pisateljic. Marija Majerova pripada prav kakor Anna Maria Tilschova, kakor Jan Vrba in Ivan

Marija Majerova

Olbracht, novonaturalistični struji v sodobni češki književnosti. V skupini navedenih imen je najbližja Olbrachtu, avtorju tudi v slovensko prevedenega romana »Hajduk Nikola Šuhajb«. Z njim jo veže predvsem idejna in socialna opredeljenost, ki vpliva v nemali meri na stilne značilnosti njenih književnih stvaritev, pri vsakem kajpak na podlagi svojevrstne individualnosti. Majerova morda ni umetniško tako močna kakor Ivan Olbracht, vendar

je značilna oblikovalka socialnih podob in človeških usod, znana pri nas zlasti po »Rudarski baladi«, ki jo čitatelj dobi za malenkosten denar v izdaji »Cestec«. Majerova je izšla iz ljudstva, iz delavskih slojev ter je kot pisateljica vneto in zainteresirana izpovedovalka njihovih stremiljenj in nad, zagovornica njihovih težej, opisovalka bojev in muk njihovega vsakdanjega življenja. Vsa dela Marije Majerjeve preveča — četudi marsikje bolj podtalno kakor očitno — nekaj vitalistični optimizem. Ta razpoložnost poteka iz pisateljice vere v človeka, predvsem v delovnega človeka, ki si s delom lastnih rok zmaga vito krč pot v življenje. Optimizem te vrste je ustrezen zgodovinskemu toku prejšnjega časa in razmeram v tedanji republiki. V luči današnjih pojavov opravičuje skeps, vendar pa ostaja tudi v vseh manifestacijah današnjega življenja, brez ozira na razlike med sodobnimi bojujočimi se ideologijami neomajna in vsem skupna vera v vrednost dela, v dostojanstvo dela, v pravico dela.

Marija Majerova je poveljevalka človeškega dela. Njena dva največja romana »Pregrada« in »Sirena« sta visoka pesem delu in delovnemu človeku, ki se trdo bori za svoj obstoj. Pisateljica veže z delavskim človekom več kakor samo intelektualna povezanost določene ideološkega nazora in programatskega stremiljenja; spaja jo predvsem ljubezen do malega človeka, vera v njegovo pravico, v njegovo svobodno mesto na soncu.

S te strani je treba videti zlasti v romanu »Sirena«, ki je sedaj postal dostopen tudi slovenskemu čitatelju, stvaritev umstvenega dojemanja življenjskih pogojev in toplaga čustvenega odnosa do delavstva. Delavstvo se tu ne le bori za svoj kruh, marveč tudi za pravico do človeškega dostojanstva in do človeške sreče.

DETAN GENERATOR

pogon z ogljem za avtomobile, tovarne in osebne avtomobile. Izdelava v treh modelih za porabo goriva od 10 do 50 l na 100 km. Teža 70 do 110 kg. Srednja velikost 90 x 75 x 65 cm. Na novo zakurjen da plin v 5 minutah. Zahtevajte ponudbe pri AVTOBUS FRANC ROJINA, Ljubljana VII. Telefon 48-78.

Kronika

* Med Trstom in Ljubljano. V Trstu se je vršila seja pokrajinskega vodstva pod predsedstvom gr. uff. Edmonda Oberija di Valnera. Pred prehodom na dnevni red je predsednik omenil najnovejšo slavnostno zmago italijanske Vojske, se poklonil spominu padlih junakov in počastil bore za moč in veličino Fašistične Italije, posebej se Kraljevsko Visočanstvo vojvode d'Aosta, ki je ponovno poveljalo obdobju vredne tradicije Savojske hiše. Slovesno in vdano se je poklonil Kraljevskemu Visočanstvu vojvode Spoletskemu, ki je bil nedavno pozvan na hrvatski kraljevski prestol. Kot tolmač misli in želja skupnega vodstva je napovedal pozdravil nov, sosedno Ljubljansko pokrajino in njenega Visokega Komisarja Eksc. Grazilija pa dalmatinska mesta, ki so se po Dučeviji volji in po hrabrosti italijanskih čet vrnila pod okrilje Italije.

* Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč, sporoča vsem tistim, ki so pribežali na ozemlje Ljubljanske pokrajine, da se morajo zaradi brezposelnosti predložiti in zaposlovati do 15. junija prijaviti Borzi dela v Ljubljani, Delavski dom.

* Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč, prosí vsa podjetja in zasebnike, ki bi potrebovali kakršno koli delovno moč, da to nemudoma sporočijo Borzi dela v Ljubljani, Delavski dom.

* Italijanski list o Kočevju. »Il Gazzettino« je v svoji tržaško-goriški izdaji uvedel posebno rubriko »V 99. italijanski provinc«, v kateri stalno prinaša slike naših krajev s kratkimi informativnimi članki. Tako je v sredo objavil sliko Kočevja z župno cerkvijo po risbi slikarja Cussigha in piše med drugim: V vzhodni Sloveniji leži med romantičnimi dolinami in temnimi gozdovi Kočevje, prijazno, pa tudi važno mesto, kar se tiče industrije, saj premore znan premogovnik, številne žage in tekstilne tvornice. Ime Kočevje izhaja iz slovenskega naziva po besedi »koča«, pravo ime mesta pa je, piše »Il Gazzettino«, Gottschee, po poreku iz imena Gotthosueven, ostanka germanskega plemena iz prebivalstva naroda. Je to značilen nemški jezikovni otok, ki pa se je s časom sloveniziral. Ime Kočevje se privrkat pojavlja leta 1369, grad in obzidje pa segata do leta 1365. Naselbino je v mesto povzdignil Friderik II. Leta 1515 je na Kočevskem izbruhnil upor kmetov proti fevdalni tiraniji grofa Jurija Thurna. V novejši dobi se je uveljavila lesna industrija in sloveči so izdelki kočevske domače obrti. Kočevje je z vednim veseljem sprejelo priključitev k velikemu italijanskemu narodu in njega prebivalstvo je nasproti italijanskim vojakom zelo gostoljubno. V slikoviti župni cerkvi se nahaja, kakor pripovedujejo, tudi neka Tiepolova freska.

* Italijanski tujkopolmetni uradi v Dalmaciji. V Splitu in Šibeniku sta začela posloovati tujkopolmetna urada pod okriljem italijanske tujkopolmetne organizacije Cit.

* Usoda trgovinskega brodograja bivše kraljevine Jugoslavije. O usodi, ki je ob razpadu zadela bivše jugoslovansko trgovinsko brodograjsko družbo, se zmerom manjka točni podatki. To brodograjsko je obsegalo 360.000 ton, toda še pred začetkom vojne na Balkanu so nekatere družbe svoje parnike prodale Švici, nekatere ladje so prešle v angleško last, nekatere pa so bile potopljene. Ob času kapitulacije se je za okrog 120.000 ton jugoslovanskega ladjevja nahajalo v ameriških pristaniščih. Bivši jugoslovanski poslanik v Washingtonu je te ladje na protizakonit način stavil angleški vladi na razpolago.

* Nočni ribolov. Pomorska oblast v Istri objavljajo, da je Ministrstvo Mornarice dovolilo nočni ribolov z zastrtimi svetilkami za dobo 3 mesecev. Svetilke morajo biti pred uporabo uradno pregledane po pristaniških oblasteh, po končanem roku pa jih morajo ribiči zamenjati za električne podvodne svetilke. Za puljski pomorski okraj je ribičem odmerjen del vzhodne istrske obale.

* Novi župan. V Kamni gorici na Gorenjskem je imenovan za župana g. Vladimir Kapus, v Kranjski gori g. Miha Ojel, v Rušah pa ravnatelj inž. Mader.

* Porušeno in pogorelo poslopje meščanske šole v Novem mestu si je pred dnevi ogledala komisija iz Ljubljane. Od nekdanjega modernega šolskega poslopja so ostale le ruševine. Oblastva so odredila potrebno, da bo izvršena prezidava in dozdava. Zaradi pomanjkanja šolskih prostorov vlada v novomeškem šolskem življenju težavne razmere. Meščanska šola je dobila streho v gimnazijskem poslopju, ki pa deloma služi za nešolske namene in je zato stiska tem večja. Ljudska šola je bila tudi nastanjena v sedaj porušeni poslopju, pa je morala iz mesta v Šmihel, kamor sedaj otroci hodijo v šolo.

* Bivši ameriški poslanik v Beogradu na potu v Ameriko. Iz Beograda je dopotoval bivši ameriški poslanik pri jugoslovanski vladi Lane v Barcelono in z letalom nadaljeval pot v Lisbano, kjer se bo vrkal na parnik za Ameriko. Španski dnevnik so o priliki potovanja poslanika Lanea objavili ironizirajoče članke, češ da se zdaj Rooseveltov poslanec vrača ponižen in osmešen domov, ker je obljubil ogromno ameriško pomoč Jugoslaviji, ki pa ni nikdar prišla. Pripisujejo mu največjo odgovornost za zlom Jugoslavije.

* Mesečni denar živ pod ruševinami. V Beogradu so delavci še vedno zaposleni z izkopavanjem ruševin. Pri tem delu čisto naletijo na strahotne in nepozabne slike. Pred dnevi so našli v kleti neke porušene hiše 7 letnega dečka, ki je ostal v tej strašni ječi živ. Več kot mesec dni se je deček preživljal s kislim zeljem in surovim krompirjem, ki se je nahajal v kleti. Zaradi pomanjkanja tople in izdatne hrane je deček popolnoma onemogel in so ga rešili iz kamenite ječe za nezvestnega.

* Vrsta nesreč. Sedemletna Tatjana Dolganova iz Rodice pri Homcu je šla v domačem kraju po cesti. Za njo je privozil avto, ki jo podrl in ji prizadel hude poškodbe. Zlomljeni ima dve rebri in nogo. — Neprijetna nesreča se je primerila 13-letni Bernardi Mazjevi, dijakini trgovske akademije. Med poukom je šla na stranišče. Ko je odprla vrata, jo je nek dijak udaril s toporiščem po glavi in jo močno ranil na desnem suncu. Preiskava bo ugotovila, če je bil udarec namenjen njej ali komu drugemu. — 55letna delavka Marija Golmajerjeva iz Radomel je na cesti padla s kolesa in si zlomila levico. — Podobna nesreča je doletela 30letnega poselnika Alojza Zupanca. Pri padcu s kolesa se je hudo potolkel po glavi.

Ljubljana

* Vojaške godbe so bile sprva Ljubljancem prav prijetno presenečenje, sedaj so se pa stalnih nastopov in koncertov že tako navadili, da se zbere vedno na stotine poslušalcev uživati glasbeno umetnost vojaških godbenikov. Gotovo bo naše muzikalno občinstvo razveselil spored, ki ga danes objavljamo, kdaj in kje bodo odsele vojaške godbe redno igrale.

Vsak četrtek od 18.30 do 20.00 imela godba armadnega poveljstva pri poveljstvu mesta koncert pred Narodnim domom, vsako soboto od 18. do 19. ure bo pa godba I. polka sardinskih grenadirjev izvajala izbrane komade v Zvezdi, a vsako nedeljo bo godba na konjih 13. artilerijskega polka imela v Tivoliju koncert, in sicer tiste nedelje, ko ima službo pri slovenskem spuščaju zastave, od 11. do 12.30, tiste nedelje pa, ko polk nima te častne službe, pa popoldne od 18. do 19. ure. Sicer nam pa muzike vsak dan igrajo po mestu, a vsak večer kmalu po 20. uri prikoraka godba I. polka sardinskih grenadirjev pred Prešernovim spomenikom vsem Ljubljancem voščiti lahko moč.

Tik pred začetkom vojne sta poželi uspeh dve novi operi: Sante Zanona »Sveta Katarina Sienska« in Gnilla Conafonierija »Trnjulica«. Nastopil je presledek, ki je trajal tja do decembra, ko je gledališko delo stopilo na normalni tir; takoj v tem mesecu sta bili dve operni krstni predstavi: v Bologni Baillia Fratelle »Fabanos« in v kraljevski operi v Rimu Lodovica Rocca »Monte Isore«. Obe deli sta dosegli živahen in spontan uspeh, čeprav nista spizani v tradicionalnem slogu. Milanska Scala je ob tem času začela sezono z repertoarjem, ki je obsegal dela, kakor so »Wilhelm Tell«, »Linda di Chamonix«, »Prijetel Fritze«, »Bohème«, Straussova »Gospa brez sence« i. dr. Februarja je bila v Scali premiera novitete Ferrarja Trete »Ghirilino« in v Parmi se krstili »Rdečo rožo« Renza Bossija.

Izmed repriz so obveljale kot dogodki v kroniki italijanske opere: F. Alfano »Sakuntala« v rimski operi ter »Dan miru« (Strauss) in »Harlekin« (Ferruccio Busoni) v Teatro Fenice. Izmed teh je imel zlasti Busoni ogromen uspeh in je vprav zadivil mnoge svoje rojake, ki so videli v njem samo pianista. Teatro Fenice v Genovi je dal dve noviteti: »Vasiljko« na Maeterlinckov tekst in z glasbo moža, ki je doletel sloves. Maeterlinckove drame so zrasle v podnebu, kjer se ni lahko ostre Debussyjevega vpliva, s katerim je bil sam Maeterlinck močno spojen; Pannain je ustvaril delo, ki ga je občinstvo mnoge večere navdušeno odobraval. Druga noviteta je bila G. Ferd. Ghedinija vedra in vesela »Zlata bolhat«.

V Trstu je vzbudil pozornost »Revizore« kot opera: Gogoljevo besedilo je komponiral A. Zanella. V San Remu je štiri dni nato zmagala opera M. Porellija »Marcellin dan«. Prav tam so imeli krstno predstavo opere »Enrico de Mirvale«, katere avtor Luigi Canonica je bil prej kipar in se je šele pred nekaj leti izprejvel v skladatelja. Njegovo delo je bilo dobro.

Petdesetletnica »Cavallerie Rusticane« je dala priliko za proslave te opere in njene skladatelja. Lanski florentinski Glasbeni maj je prinesel Busonijev »Turandot« in L. Dalla »Piccola« »Volo di notte«. O obeh delih je bilo v javnosti precej govorjenja; medtem ko je prvo romantično in v največji meri »busonijevsko«, je drugo kar moč antiromantično. Vsekako sta obe deli vzbudili posebno zanimanje.

Poletje je prineslo mnogo glasbenih prireditvev pod milim nebom, kakor je v Italiji stara in lepa navada. V avgustu in septembru so imeli v manjših in večjih mestih »stagione« opernih gledališč ljudskega značaja. Naj samo zabeležimo, da jih je bilo samo v Milanu pet, prav tako so se takaj gledališča z dostojnim opernim programom razmahnila v Genovi, v Turinu, v Firenzhah, v Bergamu, v Rimu in v letovskih mestih. Tudi delo Elara v tem pravcu ni odreklo: njegovi prenosi oper so bili na višini in mnoge bi dosegle pravo zmagoslavje, če bi jih bili vpriporili v gledališča.

Koncertnemu življenju so se bolj poznale vojne razmere, vendar so bila normalna leta, ko je bilo na tem področju še manj dogodkov kakor v sedanjem vojnem času. Kronika pomenljivejših koncertnih pojavov je zaznamovala Vivaldijev teden v Sieni, Molinarjeve koncerte v Adriano in pri Sv. Ceciliji v Rimu, vse z množico novosti, dalje koncerte Kvarteta, Prijateljev glasbe, Ljudskega gledališča in Glasbenega polkunskega središča v Milanu, gledališč v Turinu in v Firenzhah, simfonični ciklus v Scali z dirigenti De Sabata, Karajan, Guarneri, Knappertbusch. V Firenzhah — v maju, med drugim: Bachov Actus tragicus, Verdijev Stabat, Z. Kodalyja »Ogreški psalm«, Haydnovo »Štvarjenje sveta«, V.

u— Spuščanje zastave in izmena straže pred poslopjem vojaškega poveljstva v Zvezdi je za Ljubljance še vedno privlačno. Vsakokrat se jih zbere lepo število. Zdal se je nekaj dni izmenjujeta straži sardinskega polka pešcev in topničarjev. Vsak drugi večer slednji strumno prikrajajo od svoje vojašnice po Trgsveti, Prešernovi in Wolfovi ulici na Kongresni trg, kjer se v sredini parka s celom obrne proti Kazini. Med spuščanjem zastave igra godba himno, častna četa pa tedaj v pozoru izkazuje čast zastavi. Navzoče občinstvo odkritih glav prisostvuje slovesnosti. Potem ko zastavo snamejo do drugega dne, odide straža k izmeni, častna četa z godbo pa se po najkrajši poti vrne v vojašnico.

u— Češnje so še vedno drage. Blizamo se mesecu juniju, ko je tega sadu po Goriškem, Vipavskem in Dalmaciji največ. Cena češnjam pa je kljub temu še vedno visoka. Z Goriškega lahko uvažajo češnje brez carine in je zato tudi trošarina manjša. Dalmatinskim češnjam pa je carine prostov uvoz zabranjen in kot posledica tega je treba zanje plačati tudi višjo trošarino. Tako imamo zdaj v Ljubljani dvoje vrst češenj, ki nista domačega pridelka. Razlika v ceni pa je celih 10 din. Dalmatinske češnje prodajajo po 26 do 28 din za kg, goriške in vipavske pa po 16 do 20 din. Zaenkrat so oboje za povprečnega meščana predrage in bomo morali pač počakati na domači pridelok.

u— Maks Kirbos si je v baletni umetnosti pridobil priznanje inozemstva. Kot solopisalec ruske baletne skupine iz Monte Carla je prepotoval skoraj vse evropske države, del Afrike in Ameriko. Na baletnem večeru, ki ga priredi z gospo Ireno 9. junija v Ljubljanskem opernem gledališču, nam bo med drugim pokazal izredno težak Fokinov balet »Igruške« (Ruske igrčke), katerega je pisal tudi na evropski krstni predstavi v londonskem Coliseumu ter odnesel sijajne kritike. Takrat je bila njegova partnerica hollywoodska zvezdnica Nana Gollnerjeva. Na baletnem večeru v Ljubljani pa nam bo zaplesal ta izredno težki balet z gospo Ireno. Ze danes opozarjamo na ta izredni umetniški užitek.

u— Čevljarski most asfaltirajo. Ponosni in široki čevljarski most, ki spaja Pod Tranco, Stari in Mestni trg ter Cankarjevo in Gallusovo nabrežje na eni, z Novim trgom, Bregom, Hribarjevim nabrežjem in Židovsko ulico na drugi strani, je spričo precejšnjega voznega prometa po svoji sredini mnogo trpel pa se je tanek asfalt obrabil in so nastale velike praznine in kotanje, kar je bilo zlasti pešcem ob deževnem vremenu v veliko oviro. Včeraj so mestni delavci odprli še preostale asfaltne plasti na tem mostu in jih bodo obnovili z novo asfaltno prevleko.

u— Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč, proštarše, ki bi potrebovali za nadzorovanje in vzgojo otrok vzgojitelja ali vzgojiteljico, da sporoče svoj naslov pisarni, Františkanska ul. 6.I.

u— Samo še štiri dni bo odprta umetnostna razstava Slovenskega lika v palači Bat'a. Dosedanji obisk priča o veliki vrednosti razstavljenih del prof. Franceta Kralja, Ljotze Perka, naše najmlajše umetnice Milene Dolganove, Vladimira Jakicia in gluhoga umetnika Ivana Štreklja, ki se posebej zasluzi vsu pozornost in priznanje. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18.

u— Za mestne reveže je podaril 150 din g. ing. Franc Žužek z gospo s Ceste 29. oktobra v počaščenje pok. g. Mice Pehaničeve; v počaščenje pok. g. Marije Vrančičeve je poslala 100 din nelmenovana prijateljica, 200 din pa sta v ta namen nakazala g. Milka in g. Ivan Vrančič z Doljenjske ceste 13, a namesto venca na krsto Ivana Cibra so zbrali stanovalci hiše Vošnjakova ul. št. 4 180 din. Vsem dobrotnikom izreka mestno poglavstvo najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiralnih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— Seznam vseh zasebnih vodnjakov na mestnem ozemlju je mestna občina napravila že pred več meseci za zaščitne namene. V okolici je še povsod dosti dobrih vodnjakov, a v središču mesta in za Bežigradom jih je vedno manj, saj imamo že 50 let vodovod. Toda po mestu in za Bežigradom je še precej takih vodnjakov, ki še niso v seznamu, in pa takih, ki se dajo urediti z razmeroma malimi stroški. Nekateri posestniki so pred kratkim že uredili svoje vodnjake po navodilih mestnih strokovnjakov, nekaj vodnjakov pa namerava urediti mestna občina sama za morebitno javno porabo, saj so nam zadnji dogodki pokazali, da je preskrba pitne vode med najvažnejšimi ukrepi zaščite mest. Seznam vodnjakov, ki ga je napravila mestna občina, pa gotovo še ni popoln ter je verjetno, da je še vedno kak dober vodnjak neregistriran, ker zanj ve samo njegovi lastniki ali pa starejši stanovalci v sosesčini. Zato mestni vodovodni odsek vabi vse hišne posestnike v središču mesta in za Bežigradom, da osebno prijavijo vodnjake, ki jih imajo na svojih posestvih, vsaj do 11. junija med 10. in 12. uro v uradnih prostorih mestnega vodovoda v dvoriščnem traktu Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10-II. Svoje vodnjake naj naznanijo posestniki in sploh ljudje, ki zanje vedo, na ozemlju, ki je omejeno z železniško progo Zidani most—Ljubljana—Rakek, s Tobačno ulico in Groharjevo cesto, Gradaščico, Ljubljano, Gruberjevim prekopom in dolenskim železnico, prav tako pa tudi vse bežigradski okraj. Važni so tudi katerikoli podatki o vodnjaku, čeprav je že zasut, ali pa, če ga je posestnik že sam uredil. Posestniki, ki nameravajo vodnjake sami urediti, bodo dobili v omenjenem uradu vse strokovne nasvete in navodila.

u— Cognac, Bordeaux 1 in 1/2 l steklenice kupi Fr. Kham, Kongresni trg št. 8. (—)

NJEGOVE TEŽAVE. Bolnik pride k zdravniku, ki ga preišče in mu napiše recept, potem ga vpraša: Ali imate sicer še kakšne težave? — Seveda, — odgovori bolnik. — Zakaj imate recimo v čakalnici na razpolago samo vodo?

Italijanski tečaj

XXVI.

Oglasi sob in penzij v časnikih. Offerte di camere e pensioni nei giornali.

V prvi polovici te lekcije smo govorili o opremljenih sobah, sedaj si oglejmo nekoliko malih oglasov — offerte d'affitto —, ki opozarjajo nanje. Ker je treba vsako besedo plačati, je umljivo, da je njih slog jedrnat in jih začetnik težko razume. Da jih boste laže umeli, jih bomo sproti prevajali.

All'oggio bellissimo, comodità moderne, una, più persone, volendo vitto, anche provvisoriamente. Zelo lepo stanovanje, moderen komfort, za eno ali več oseb, na željo s hrano, tudi za krajši čas.

Camera, indipendente, soleggiata, elegante, bagno, telefono, affittasi distinto. Via Boccaccio 15, secondo, sinistra. Soba, s posebnim vzhodom, sončna, elegantna, s kopalnico, telefonom se odda boljsemu gospodu. Boccaccio-va ulica 15, II. nad., levo.

Camera mobiliata, ingresso scale, ariosa, tranquilla, termosifone, massima pulizia, presso persona sola, affittasi distinto. Opremljena soba z vzhodom s stopnišča, zračna, mirna z gorke vodo, skrajno snažna, pri eni sami osebi, se odda v najem boljši osebi.

Camera modesta, mobiliata, pulita, affittasi persona seria. Manjša opremljena soba, čista, se odda resni osebi.

Matrimoniale spaziosa, soleggiata, comodo cucina, affittasi, eventualmente due amici. Soba z dvema posteljama (zakonska), prostorna, sončna, s uporabo kuhinje, se odda v najem, tudi dvema prijateljskima.

Mobiliata affittasi a distinto o anche ufficiale, unico subinquinio, ingresso libero. Orario 8 alle 11, via Istria, rivolgiersi dalla portinaia. Opremljena soba se odda boljsemu gospodu ali častniku, edini podnajemnik. Ogleda se lahko med 8 in 11 uro. Poseben vhod. Poizve se pri vratarji.

Prihodnji čas. Futuro. Ho da scrivere moram pisati. Hai da scrivere moram pisati. Ha da scrivere mora pisati. Avemo (v narečju=abbiamo) da scrivere moramo pisati. Avete da scrivere morate pisati. Hanno da scrivere morajo pisati. Scriverò bom pisal. Scriverai boš pisal. Scriverà bo pisal. Scriveremo bomo pisali. Scriverete boste pisali. Scriveranno bodo pisali.

sestnike v središču mesta in za Bežigradom, da osebno prijavijo vodnjake, ki jih imajo na svojih posestvih, vsaj do 11. junija med 10. in 12. uro v uradnih prostorih mestnega vodovoda v dvoriščnem traktu Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10-II. Svoje vodnjake naj naznanijo posestniki in sploh ljudje, ki zanje vedo, na ozemlju, ki je omejeno z železniško progo Zidani most—Ljubljana—Rakek, s Tobačno ulico in Groharjevo cesto, Gradaščico, Ljubljano, Gruberjevim prekopom in dolenskim železnico, prav tako pa tudi vse bežigradski okraj. Važni so tudi katerikoli podatki o vodnjaku, čeprav je že zasut, ali pa, če ga je posestnik že sam uredil. Posestniki, ki nameravajo vodnjake sami urediti, bodo dobili v omenjenem uradu vse strokovne nasvete in navodila.

u— Cognac, Bordeaux 1 in 1/2 l steklenice kupi Fr. Kham, Kongresni trg št. 8. (—)

NJEGOVE TEŽAVE. Bolnik pride k zdravniku, ki ga preišče in mu napiše recept, potem ga vpraša: Ali imate sicer še kakšne težave? — Seveda, — odgovori bolnik. — Zakaj imate recimo v čakalnici na razpolago samo vodo?

Obnovite naročnino!

tem letu se je italijanska glasba nenavadno razmahnila in uveljavila v Nemčiji kar je posledica tesnejših kulturnih stikov med obema državama osl.

Zapiski. ITALIJA IN SLOVENIJA V DOBI OGLEDNIŠKIH PATRIARHOV. »Malo jih je,« — piše F. S. Leicht v rimski »Tribuni« — »kd vemo, da nedavna združitve Kranjske z Italijo ni prva v zgodovini. Pri tem nimam na misli rimskih časov, kajti cesarski Rim je vladal skoro vsej Evropi, od zelene Irse pa do Carigrada, temveč dobo, ki ni tako daleč za nami. Cesar Henrik IV. je bil tisti, ki je, obseden od misli, da si mora zagotoviti alpske prelaze in tako dobiti prsto pot proti Italiji, leta 1076. podel oglejskemu patriarhu tri velike fevde: vojvodino Furlansko ter mejni grofiji Istro in Kranjsko. Tako sta bili izmed glavnih cest, ki so v onih dneh vodile iz vzhodne Nemčije v Italijo, tista, ki se je spuščala iz Ljubljane čez postojnski prelaz proti morju, in tista, ki je šla iz škoške Loke na Tolmin in odtod po Soški dolini navzgor in skozi dolino Nadiže proti ravnini, zaupani v varstvo cerkvenemu knezu, ki je bil cesarju v njegovih hudih borbah z nepomirljivim papežem Gregorjem VII. in »veliko Italijanko« Matildo di Canossa zanesljivšejava opora od svetnih mogotcev.

Patriarh je kot častni vladar dokaj dolgo ohranil oblast nad tem velikim ozemljem: leta 1249. je cesar Friderik II. odzval patriarhu Bertoldu fevdne pravice, ki jih je imela oglejska stolica na štajerskem in Kranjskem, v kazen za to, da je bil po tem, ko je Inocenčij IV. na lyonskem cerkvenem zboru izobčil cesarja, izdajalsko prestopil na papežovo stran. Resnica je, da so se bili enega dela Kranjske

Da naredimo prihodnji čas, pritaknemo na nedoločni (ne na deblu kakor sicer!) sedanji čas glagola avere v deloma okrajšani obliki. Nedoločni-kov končni -e pri tem vedno odpade in končnica I. spregatve -are se spremeni v -er, tako da imamo v futuro samo dve končnici: -erò za I. in II. ter -irò za III. spregatve. Kakor v sedanjiku obdrže tudi tukaj glagoli na -care in -gare svoj k oziroma g. piše-mo torej -chero in -ghero: cercherò bom iskal, pagherò bom plačal, nepotrebni i pa tudi tukaj odpadejo: mangiare — mangerò, baciare — bacero bom poljubil, lasciare — lascerò bom pustil. Prečitajte si še enkrat pripombe k spregatvi sedanjega časa v II. lekciji.

Zapomnimo si še futur nepravilnih glagolov, ki jih že poznamo: essere — sarò bom, avere — avrò bom imel, dare — darò bom dal, andare — andrò bom šel, fare — farò bom naredil, stare — starò bom stal, potere — potrò bom mogel, volere — vorrò bom hotel, bere (bere) — bevèrò, berrò, berò bom pil.

Vaja. Prevedite sledeče stavke, neznane besede poiščite spodaj! Katero sobo boste vzeli v najem? Vzeli bomo sobo v ulici sv. Nikolaja (via S. Nicolo, v se ne prevaja), ona v ulici sv. Antona ni zračna in ne sončna. Koliko časa boste ostali v Rimu? Zakaj ne boš jutri odpotoval s svojim bratom? (tu!) Kdaj boste plačali najemnino hišnemu gospodarju? Ob kateri uri (a che ora) bomo drevi večerjali? Če hočeš, ti bom našel mirno in prostorno sobo s posebnim vzhodom. Koliko bodo stali ti škornji? Ne vem še, domenili se bomo za ceno jutri. Ali bo mogel priti vaš brat jutri k nam? Ne, dragi prijatelj, ne bo imel časa. Kje bodo stanovali ti tuji, ko bodo v Benetkah? Danes zvečer bom v gledališču, jutri zjutraj v kavarni, opoldne v hotelu, jutri zvečer v gostilni, pojutrnjem bom ostal ves dan doma.

In ne = né, koliko časa = quanto tempo, ostati = restare, jutri = domani, jutri zjutraj = domani mattina, domattina, jutri zvečer = domani sera, domansera, odpotovati = partire, hišni gospodar = il padrone di casa, drevi = stasera, davi = stamattina, koliko = quanto, stati (veljati) = costare, vem = so, priti = venire, k nam = da noi, stanovati = abitare, alloggiare, stare di casa, opoldne = a mezzogiorno (dz), gledališče = il teatro, ves dan = tutto il giorno, ostati doma = stare in casa, pojutrnjem = dopo domani, posdomani.

Pogrešanci se javljajo

Iz Nlša, Paračina in Jagodina je prišlo nekaj odgovorov na Rdeči križ. Svojce prosimo, da dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti 22b-II došla obvestila.

Cibič J. Danilo, Crnković Matko, Djordjević Naka, Grebenšek Ernest, Ilić Dragica, Jakše Ivan, Jasinski Nikola, Kočvar Leopold, Kočvar Ivana in Polde, Keržić Rudolf, Keč Ivan, Lipovšek Franjo, Milošević Leposava, Mišić Milan, Maksimović Bogoljub, Makotar Aleksander in ostali, Magjer Ot, Obradović Radosav, Pasholević Vladimir, Pust Ivan, Rozman Mica, Rudež Mio, Schweiger Stanka, Tomašič Lenka, Trajković Ljubivoje, Trnkoczy Zdenko, ing. Vrhunc Neško.

Naprosajo se g. ing. Mihaljo M. Zisič, Turnograjska št. 4 in g. Fani Vintar, Gruberjevo nabrežje, da dvignejo v poljedovalnem oddelku RK na Miklošičevi cesti 22b — za nje došla obvestila.

Iz Zaječara je prišlo nekaj odgovorov na Rdeči križ. Svojce prosimo, da jih dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti št. 22 b-II.

Božić M. Jakob, Bodlej Mara, Golež Stefan, Krebelj Mila, Koželj Ivan, Milavec Joško, Nikolić Ana, Nanut Franc, Najdanović Najdan, Pregelj Bogomil, Ravnik Franc Zobeč Jože, Zelič Franc in Julijana, Vitas Angela.

FRANZ JOSEF GRENCIGA

REG. S. BR. 22365 od 18. IX. 1940 g.

Roman »Sirena« je epopeja premočnega in industrijskega mesta Kladna nedaleč od Prage. Odkritje premočnega spremeni lice kraja in izdoble tomo ljudskega življenja in človeških usod novo korito. Marija Majerova je s širokim zamahom in z nedvomno epično sposobnostjo segla v ta tok in ustvarila o razvoju novega industrijskega središča delo zolajevskega formata in nesporedna umetniškega diha. Delo in boje, muke in radosti delavcev in drugih oseb, ki tvorijo pisano, pa vendar skrbno individualizirano množico njenega romana, je postavila v široki okvir časa. Se posebej je prikazala razvoj delavskega gibanja in prve njegove konflikte. Tako je nastala knjiga, ki je značilna za dobo in okolje, pa tudi od kraja do konca človeško toplina in povzdigujoča.

»Sirena« se je že ob izidu češkega izvirnika uvrstila med najbolj čitane in splošno upoštevane knjige. Mariji Majerovi je samo utrdila pisateljski pomen in sloves ter znova izpričala, da jo odlikuje, kakor do bro pravi H. Jelinek, »zdrav in iskren senzualizem, živa radovednost duha in čutov, velika emotivna dojemljivost, globoka ljubezen do narave, vse to pa združeno in pogosto celo obvladano od vročega sočutja do trpečega delavstva.«

Leto dni italijanske glasbe

Enrico Magni Duffloq ugotavlja v svojem pregledu glasbenega življenja v Italiji l. 1940., da je vojna izpodbudila italijanske glasbenike k nenavadno živahnosti. Pred usodnim 10. junijem in po njem so prišla na dan mnoga nova dela; gledališka in koncertna sezona sta se nadaljevali, odkrivajoče nove talente. Nepretrgani sta ostali delavnost avtorjev in žilava organizacijska prizadevnost prirediteljev.

Krstna predstava Mrakove meščanske tragedije »Sinoči starega Rimljana« bo v četrtek 5. junija ob 17.30 v Františkanski dvorani. Izvaja jo Mrakovo gledališče.

Kaj je s kolesarji?

Kljub pravemu letnemu času ni nikogar na spregled

Ko spet zbiramo raztresene dele naše sportne družine, nam med ostalimi, ki se od njih burnih dni še niso prav nič oglašili, nehote uhajajo misli tudi na naše kolesarje. Vsak dan jih gledamo — dole vrste onih, ki jim kolo služi kot dragoceno prometno sredstvo, ob nedeljah in praznikih pa cele procesije onih, ki na kolesih hite v lepo naravo in se zvečer vračajo okrepčani in zadovoljni. Zdej je najlepši čas za kolo in vendar o onih, ki so ga vzljubili kot sportniki in so v tej sportni panogi preizkušali svoje sposobnosti na belih cestah, vsaj dozdaj še ni nobenega glasu.

Ob teh mislih nanje se živo spominjamo, koliko vika in krika je bilo baš v njihovih vrstah v februarju in marcu, ko so hoteli imeti svoje letne občne zbornice in dati svoji zvezi urejeno obliko. Takrat se je vnela ogrožena borba zaradi sedežev in pristojnosti glavnih kolesarskih forumov in se prav za prav sploh ni končala. Ljubljanci so za okrepitev svojih postojank poklicali na pomoč Beograd, toda tu di Zagreb ni mislil kar tako poceni odločiti orožja. Ko sta se oba tabora pripravljala na odločilni spopad, je prišel najprej 27. marec, potem pa še 6. april... Vojna je potegnila križ preko vseh teh homati, sportniki med kolesarji so pač ostali, kjer jih je zajel oni zadnji dan.

Toda zdaj se polagoma vsi poskušamo privajati novim razmeram in vzgladu ostalih se sedijo tudi sportniki. Kolikor jih

je in kjer so pač ostali, tam so se spet začeli zbirati in razmišljati, kje in kako bi lahko znova začeli, vsaj toliko da ne bo vse zaspalo in dokler se tako ali tako ne najde trajnejša rešitev. Sportniki, ki ne dela, je v nevarnosti, da bo le težko nadoknadil izgubljeno.

O številu kolesarjev, sportnih dirkačev, ki so ostali na tleh nove pokrajine, nimamo podrobnih podatkov. Vsekakor so med njimi vozači vseh ljubljanskih klubov in okolice (Hermes, Edinstvo, Ljubljanka itd.), pa tudi nekatere podeželske (z Vrhniko, iz Novega mesta) bi jim lahko prišli. Prav gotovo je njihovo število še zmerom zadostno, da bi lahko poskusili organizirati vsaj kaj ponižnega.

Med cestami, ki bi zdaj prišle v poštev za dirke, je nepravilna samo »zloglasna« Dolenjska cesta, na kateri so kolesarji vsako leto vsaj enkrat stiskali zobe in se jezili nad njenimi luknjami in gramozom, potem ona turška za dobro gorsko preskušnjo, medtem ko seveda onih proti Grosnjaki ne bi bilo mogoče prirediti nič zaključnega. Vsekakor pa trenutne razmere in sedanji letni čas kolesarjem ne dajejo pravega opravčila, da bi kar naprej ne dali o sebi nobenega znaka.

Fantje ali gosposde iz zelezih miz za kolesarje, premišljujejo nekoliko o vsem tem; morda bi bilo le boljše kakor ne, če bi neko nedeljo v juniju zajahali svoje konjičke na dveh kolesih!

Plavalna šola prične delati

Vpisovanje bo od 3. do 7. junija. Ljubljanska plavalna šola v kopališču SK Ilirije bo tudi letošnje poletje vodila plavalne tečaje za šolsko mladino. Vpisovanje v junjski tečaj bo od 3. do 7. junija dopoldne v kopališču SK Ilirije. Tečaj sam se prične v ponedeljek 9. junija. K vpisu morajo tečajniki prinesiti dovoljenje staršev, razen če jih ti sami ne vpišejo. Pred pričetkom tečaja bodo vsi tečajniki pregledani po šolskih zdravniških ter bodo tudi sicer pod njihovim stalnim nadzorom. Vpisnina v tečaj znaša Din 20, vsakokratna vstopnina v kopališče pa Din 1.

Ljubljana in Mars bosta imela v gosteh italijanske vojske

SK Ljubljani je s sodelovanjem SK Marsa iz Ljubljane uspelo pridobiti za Binkošti dve nogometni moštvi italijanskih vojakov.

V nedeljo igra predtekmo moštvo 13. art. polka z Marsom. Nato bo glavna tekma med 79. kom. telgr. in Ljubljano.

Obe vojaški moštvi sta ves čas pridno

trenirali na igrišču SK Ljubljane ter se odlikujejo z veliko hitrostjo in živahnim temperamentom. Zlasti moštvo 79. kom. telgr. razpolaga z igralci, ki so igrali v raznih moštvih »B« in »C« lige. Med njimi se odlikuje posebno centerhalf Pedrone, ki je stebel moštva. Odlični so še levi branilec Strobbe, desni half Filigori ter centerfor Glust, ki je odlični tehnik.

Revanšne tekme bodo na binkoštni ponedeljek. Pari bodo zamenjali tako, da bo igralo v predtekmi moštvo 79. kom. telgr. z Marsom, moštvo 13. art. polka pa z Ljubljano.

V predtekmi igraju subjuniorji Mladike s subjuni. Ljubljane. Začetek bo ob 14.15. Prva tekma bo ob 15.30, glavna pa ob 17.30 uri. Cene znatno znižane.

Nogometna tekma med kemiki in montanisti je preložena zaradi nestalnega vremena na soboto 7. junija. Sodil bo madžarski sodnik g. Kestner.

Pokalni turnir SK Mladike. V nedeljo in ponedeljek se bo vršil zanimiv pokalni turnir na igrišču SK Mladike na Kodeljevem, na katerem bodo sodelovali Ljubljana, Mars, Jadran in Mladika. Turnir se bo vršil oba dneva dopoldne, in sicer ob pol desetih uri. Točen spored tekem bomo še objavili.

Tostran Mure

Spomladi, ko ozeleni vsa pokrajina ob Muri, zapoje vse v naravi svojo veliko pesem življenja. Pojejo gozdovi ob Muri, setev, ki je zrasla ženskam do kolena, pojejo ženske, ko brodijo po zelenem morju mladega života in ga prežinjajo. Vsa narava poje in žita in je odpevajo. In ko ob mraku gozdovi in polja utihnejo, ko se nad mlakami dvigne sivkasta megla, tedaj od vsepovedi zareglajo žabe svojo večerno pesen. Skozi odprta okna hiš domi pozno v noč pesem iz mlak in ljudje, trudni od dela dolgega poletnega dneva, spijo mirno, brez hudih sanj, brez tesnobnih slutenj, brez skrbi za jutrišnji dan, ki bo prav tako izpolnjen z delom, kakor je bil današnji. In pozno v noč se po vaseh razlega petje fantov, ki jim mladost daje pravico, da del teh dišečih, toplih pomladnih in poletnih noči prevasujejo...

Takšno je bilo življenje po vaseh, dokler ni prišla vojna. In vojna je izpremenila ljudi in polja. Pomlad je, dnevi in večeri so takšni, kakor so bili nekoč, a življenje je postalo drugačno. Petje po cestah je prepovedano. Po deseti uri zvečer ne sme biti nihče več na cesti. Večeri so tihi, tako tihi, da slišiš svoje misli. Molk gozdov in polja in vse pokrajine je tako tih, da se ti zdi, ko greš zvečer sam po cesti, da si zašel v kraj, kjer daleč okoli ni človeškega bivališča. Okna hiš so zagnjena, da noben žarek luči ne pade na cesto. Ljudje hite z večernimi opravili, da lahko čim prej ugasnejo luči.

A še tišji od noči so bili dnevi, ko zvonovi po cerkvah niso zvonili in oznanjevali poldneva in večerne Avmarije. Molčali so zvonovi po zvonikih, kakor bi vojni vihar, ki je šel skozi vasi, potrgal vrvi. Zdej so zvonovi zopet zapeli in pregnali moreč molk iz pokrajine.

Leta, ki kdaj pa kdaj lete nizko nad vasmi proti Mariboru, še vedno vzbujajo pozornost ljudi. Še vedno je mnogo ljudi, ki do te vojne nikoli niso videli čudne železne ptice, katere domovina je v krajih, ki leže bog ve kje daleč in so nedosegljivi. Zdej so se ti kraji primaknili bliže...

V Verzeju primanjkuje kruha, moke in mesa. Mlini na Muri meljejo noč in dan, izpod mlinskih kamnov teče bel curek moke, a mlini so na drugi strani Mure.

Prišli so nemški vojni kurat, ki opravljajo ob nedeljah službo božjo. Ljudje molijo potihlo, med njihovimi tridmi, glistimi prsti drsijo jagode rožnih vencev. In ko čita duhovnik evangelij v slovenščini, postane cerkev še tišja in ljudje poslušajo sklonjenih glav božjo besedo. Potem se ustnice zopet premikajo v pobožni molitvi za mir, za kruh in za odpustanje grehov.

Malo ljudi hodi po cestah, iz vasi v vas, malo ljudi dela na polju. Preko njiv so tu pa tam potegnjene telegrafске žice, po travnikih vežbajo vojaki. Lesen most čez Muro je popravljen, železniški se leži v vodi. Po vaseh taborijo vojaki. Vseposvodo so še vidi njeni znaki vojne in življenje se le počasi vrača v stari tir. Daleč od teh vasi se bjejo bitke za zmago novega reda, za nove oblike gospodarstva, za nova sožitja med narodo, a strašni boj odmeva do semkaj, do zadnje vasi, do sleherne hiše.

Ljudje so utihnil, a narava, ki ji ni mogoče izpremenjati zakonov, poje nemoteno svojo pomladno pesem — pesem tisočernega oplajajočega se življenja.

S Spodnje štajerske

Železniški most bo skoraj uporaben. Dela pri železniškem mostu v Mariboru se bližajo zaključku. Porušeno železno ogrodje, ki se je sesulo pri desnem stebri, so spodaj zabetonirali, tako da so lahko zgoraj speljali mostovno konstrukcijo od

levega stebra, ki je ostal nepoškodovan, k desnemu dravskemu bregu. Obnovljeni desni del mostu je opremljen s posebno železno konstrukcijo, ki moli kvišku, do čim je ostal levi del, kakršen je bil prej. Čuje se, da je ta obnova železnikega mostu le provizorična. Služi naj cilju, da bi bil lahko čim prej obnovljen promet iz Maribora glavni kolodvor. Menda pojde lahko že začetkom junija železniški promet čez obnovljeni most. »Splošna stavna družba« na Tezmem preureja železno konstrukcijo na porušnem glavnem dravskem mostu. Na brvi, ki veže koroško predmestje s Studenci, so že spravili dele železne konstrukcije. Nova dravska brva, ki so jo zgradili tik ob mostu Adolfa Hitlerja, je postavljena nekoliko nižje od omenjenega mostu.

Prepoved uživanja alkoholnih pijač v delovnih obratih. Šef civilne uprave na spodnještajerskem področju je izdal uredbi, ki prepoveduje uživanje alkoholnih pijač v vseh delovnih obratih. Prepoved je tolmachi tako, da ne smejo delavci in nameščenci prinašati opojnih pijač v delavnice, tovarne, trgovine in pisarne ter jih tamkaj uživati.

V Koprivnici pri Rajhenburgu je dobil v spopadu med fanti zaradi malenkostnega povoda 28letni posestnik sin Jože Bracun smrtno poškodbe. Prepeljali so ga takoj v Rajhenburg, kjer pa je zdravnik že ugotovil smrt. Orožniki so aretirali dva osumljenca.

Turški državni proračun

Ankara, 29. maja. s. Finančni minister je veliki narodni skupščini predložil novi proračun. V svojem ekspozeju je omenil, da znaša redni proračun za narodno obrambo 78 milijonov turških lir. Redni in izredni krediti za narodno obrambo so znašali v l. 1940/41 151 milijonov, a so se naknadno povečali na 302,5 milijona lir, tako da so za 34 milijonov presegli celotni redni proračun. Skupna vsota vseh dosedanjih izrednih kreditov za narodno obrambo je znašala doslej 512,2 milijona turških lir. Minister je tudi poročal, da je 32,33 % bankovcev v obtoku, kolikor jih je izdala republikanska vlada, kritih z zlatom.

Delo moskovske znanstvene akademije

Moskva, 29. maja. s. Včeraj sta zasedala geološko-geografski in fizikalno-matematični odsek znanstvene akademije. Profesor Kibel, ki je prejel Stalinovo nagrado, je poročal o novih metodah za sestavljanje meteoroloških napovedi. Prof. Kibel je prvi rešil hidroaerodinamične enačbe in jih apliciral pri določevanju atmosferskega pritiska, temperature in vetrovne smeri. Tako je otvoril nove perspektive na svojem znanstvenem področju. Podano je bilo tudi posebno poročilo o znanstvenih delih hidrofizikalne postaje znanstvene akademije, edinstvenega zavoda, te vrste na svetu, ki deluje ob obali Črnega morja. Na tej postaji proučujejo morske tokove in njih vpliv na vreme.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 19.30 uri
Petek, 30. maja: ob 15.: Sesto nadstropje. Izven. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah od 14 din navzdol.
Sobota, 31. maja: ob 19.30: Bog z vami, mlada leta! Premiera. Red. Premierski.
Nedelja, 1. junija: ob 19.30: Komedija zmešnjav. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Izrez iz sodobnega življenja nudi Gehrijeva igra »Sesto nadstropje«, ki ponazarja življenje kompleksa ljudi, stanujočega v šestem nadstropju majhnega pariškega hotela. Izvrsno orisane osebe in njihove usode, so podane v devetih slikah. V igri se družijo veseli in resni prizori. Opozarjamo na uprizoritev, ki bo kot ljudska predstava danes v petek 30. t. m. ob 15. Veljajo globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Oxilio in Camasio »Bog z vami, mlada leta!« (»Addio, giovinezza«). Ljubljanska tridejanka, ki pokaže izrez iz življenja mladega študenta v Turinu, njegovo ljubezensko zgodbo in okolje, v kateri se dogaja. Igra je pisana s pristno italijansko lahkotnostjo in dobršeno mero humorja in čustvenosti. Igrali bodo Levarjeva, Mira Danilo-va, Slavčeva, Kralj, Sever, Drenovec, Gregorin, Tiran in Milčinski. Režiser prof. Šest. Opozarjamo na premiero, ki bo v soboto 31. t. m. ob 19.30 za red. Premierski.

OPERA
Začetek ob 19.30 uri
Petek, 30. maja: ob 19.: Rusalka. Izven. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah od 24 din navzdol.
Sobota, 31. maja: ob 19.: Baletni večer. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 1. junija: ob 15.: Princeza in zmaj. Mladinska opereta. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 19.: Figarova svatba. Izven. Znižane cene.

Drevi v petek 30. t. m. ob 19. bodo peli čarobno Dvočrtno delo »Rusalka«, eno izmed najsvetovnejših oper svetovne literature, polno čustvene topline in pesniških lepot. V blesteh melodijah vibrira ves mik slovanskega bajeslovja, čar narave in tajnih podzemskih sil. V naslovni partiji bo nastopila Heybalova. Sodelovali bodo Franci, Kogejeva, Laboševa, Lupša, Sladoljev, Rakovec in Barbičeva. Režiser C. Debevec, dirigent N. Stritof. Opozarjamo, da je predstava ljudska in da veljajo izredno znižane cene od 26 din navzdol.

Massenetov »Don Quichote«. Snov, ki je dobila po Cervantesovem delu svetoven sloves, je njegov »Don Kihot«. Ta snov je zamakala najrazličnejše skladatelje v glasbeno oblikovanje. Med njimi so bili Kienzl, Beer Wallbrun, Franz Liszt in končno Massenet, katerega opus je ohranil trajno veljavo. Libreto podaja dogodivščino romantika in idealista, viteza Kihota in njegovega realnosti vdanega sluge Sanča Panse. Uprižoritev te opere smo slišali pred nekaj leti. V njej sta se posebno odlikovala: Primožič v naslovni in Betetto v partiji Sanča. Prav tako Kogejeva kot Dulcinea. Letos jo bosta bili izmenoma Kogejeva in Spanova. Dirigent N. Zebre, režiser Robert Primožič.

MALI OGLASI CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopolni in žinitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglaš se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Dopolni in žinitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov.

Službo dobi

Hišnika
samca, vajenega centralne kurjave, lita in manjših hišnih popravil kakor sprejemem. Prednost izkušenim vodovodnim instalaterji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pošten in trezen«. 10281-1

Vsesalniki za prah (Staubsauger) električni, Siemensov, malo rabljen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 10302-6

Strojno oblanje za kurjavo peti poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 10304-6

Natakarice
sprejemamo za binkoštno praznike. Gostilna Klemenčič, Krekov trg 11. 10300-1

Službe išče
Bivša učiteljica srednjih let, zmožna slovenščine, nemščine, italijanščine, arhiviranih in deloma francoščine, spretna, prilagodljiva, — zmožna gospodinjstva, vzgoje — išče primerno mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »A. A.« 10295-2

Vajenci (ke)
Učenko
bistro in marljivo sprejem frizerski salon Kos J., Mestni trg 3. 10268-44

Zasluzek
V delo oddamo večjo množico trikotnega blaga z vsemi potrebščinami za konfekcijo trikot perila proti plačilu za delo ali povrniti stroškov po dogovoru. Pisemne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Konfekcija«. 10314-3

Pouk
Strojepisni pouk
Večerni tečaji, oddelki od 6. ure zvečer dalje za začetnike in izkušence. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 2. junija. Vpisovanje dnevno. Christofor učni zavod. Domobranska 15, telefon 43-82. 786-4

Nemščino in italijanščino
poučuje ljudskošolske metode učitelja. Poljanila: Rimska cesta 9-1, vrata 10, od 10. do 11. in od 14. do 15. 10310-4

Prodaj
Otroški voziček
hitro in dobro prodate pri »Prometu«, nasproti križanske cerkve. Ključni telefon 43-90. 30-6

Perzijska preproga
original »Ušak«, stara 150 do 200 let, naprodaj v trgovini antikvitete »Tizian«, Franciskanska ulica, pasaza št. 3. 10299-6

Radio
Radio aparat
baterijski, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamka in cena«. 10303-9

Auto, moto
Pet težkih tovornih voz z dirami, prodam. Ivan Šiška, Metelkova 4, telefon 22-44. 10315-10

Kolesa
Damsko in moško kolo
najboljše italijanske znamke, tovarniško novo, poceni napravljeni. Generator delavnica, — Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 10320-11

Posest
»REALITETA«
posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PRESERNOVI ULICI 54
Nasproti glavne pošte
Telefon 44-20

Vsako nepremičnino
v Ljubljani in njeni okolici kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54, I. nadst., nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Več stavbenih parcel
ob Šmartinski cesti — (elektrika, vodovod) naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10321-20

Radio
Zaprto skladišče
za 400 ton premoga — iščemo. Sprejme se tudi neizgotovljena stavba, ki se da zapreti. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod šifro »Skladišče«. 10277-17

Stanovanje
Trisobno stanovanje
s pritiskalnimi oddam za 1. junij. — Ivan Šiška, Metelkova 4, telefon 22-44. 10316-21

Dvosobno stanovanje
solončno, vse po enim ključem, oddajeno pet minut od strogega centra, oddam za junij. Pojasnila vsakodnevno od 13.—14. ure pri Štrkelju, Stari trg 9, I. 10317-21

Dvosobno stanovanje
v sredini mesta oddam takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Solidna stranka 999«. 10306-21

Opremljeno sobo
v mestu, s kuhinjo ev. še kabinet (vsega 3 posleje in kanape) iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Primarije«. 10308-21a

Iščem stanovanje
enosobno ali dvosobno, med rimsko in Dravljan. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Nujno za takoj«. 10297-21a

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Nekaj zemljišča

v Novem mestu, ugodno prodam. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Čas je zlato«. 10312-20

INSERIRAJ V »JUTRU«

Čisto sobo
svetlo in čisto, oddam za 2 osebi blizu centra. Ogled od 3. do 6. Cesta 29. oktobra št. 10, visoko pritličje, levo. 10292-23

Gospodično
sostanovsko, sprejemem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10311-23

Opremljeno sobico
s posebnim vzhodom oddam gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10305-23

Veliko sobo
prazno ali opremljeno, oddam v strogem centru za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10301-23

Dva gospoda
sprejem v solončno sobo v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10298-23

Sobe išče
Iščem sobo
elegantno opremljeno s kopalnico in event. s oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »325«. 10325-23a

Soba za ordinacijo
s predsoho ali dve sobi event. eno- ali dvosobno stanovanje v centru iščem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ordinacija«. 10289-23a

Opremljeno sobo
z dvema posteljami, s uporabo kopalnice v modernih hiši, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »15. junij«. 10319-23a

Informacije
Prevodi, prepisi, razmnoževanja sestavljenih pisem v vseh raznih jezikih. Opravljanje vseh poslov in potovanja iz izvršne solidno posredna pisarna »Servis biro«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 27, telefon 21-09. 10233-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31

Šibenik
Kdor potuje v Šibenik, se naproša za neko uslugo. Naslov naj blagovito javiti na ogl. odd. Jutra pod značko »Šibenik«. 10278-31